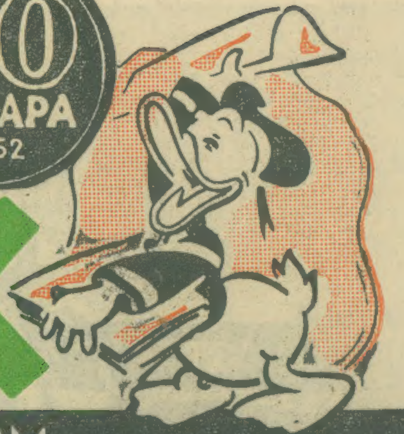
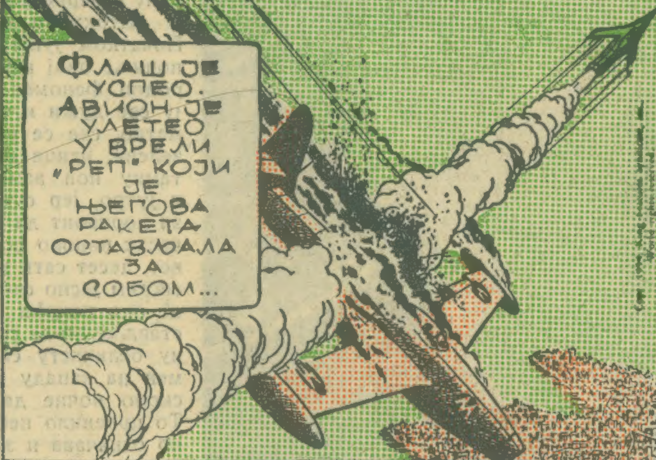
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXII — Број 440
Субота, 4 јун 1960 год.

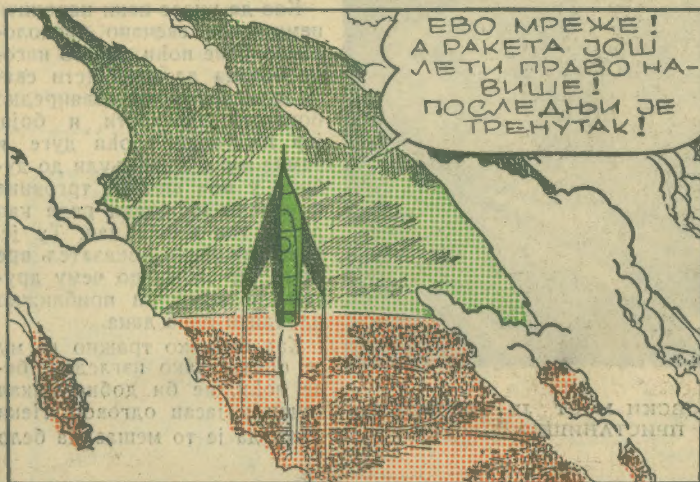
ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

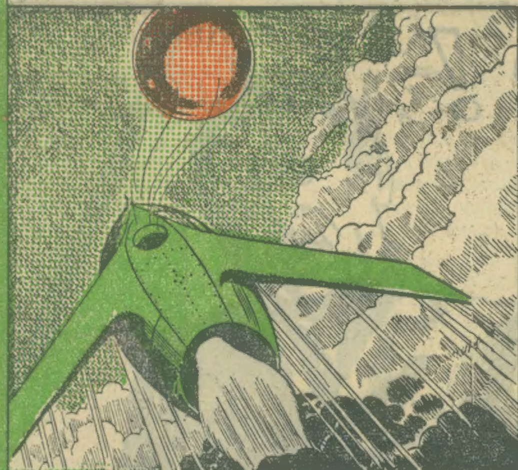

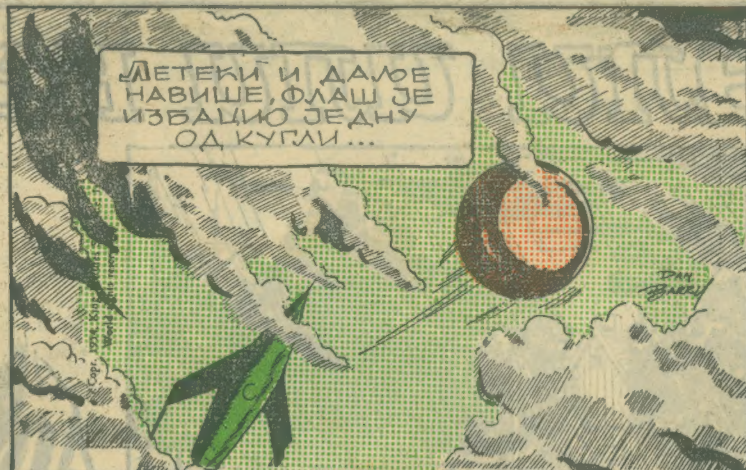

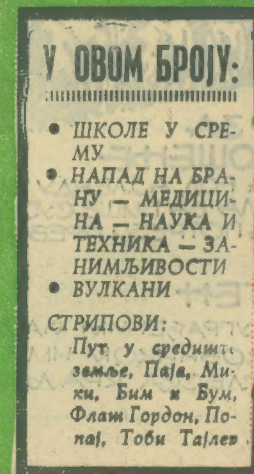

У ОВОМ БРОЈУ:

T.15.60

БЕЛЕ НОЋИ

ТРИ САТА ПО ПОНОЋИ ЈЕ — А ВЕЋ СВИЋЕ, ПЕТРОПАВЛОВСКИ МОСТ ЈЕ ОТВОРЕН ДА БИ ПРОПУСТИО БРОДОВЕ ДО УНУТРАШЊЕГ ПРИСТАНИШТА.

Назив је стар као што је стар и Лењинград, а настао је по томе што лети готово и нема ноћи, јер се кроз вечерњи сумрак и јутарње свитање поново рађа дан. „Беле ноћи" се зову и зато што се услед јаког отсјаја сунца, зашлог тек за хоризонт, може и на већој удаљености врло добро да види па чак и чита.

Лењинград лежи на 60 степену северне ширине исто као и Штокхолм или Хелсинки. Почетком јуна сваке године почиње овај изванредни природни феномен: дани постају све дужи и то веома приметно, све се расцвета и зазелени, птице се распевају и тамну ноћ замењује сумрак и јутро, јер сунце само зађе за хоризонт да би се за неки часак поново појавило. У девет, десет сати увече оно још сасвим јасно светли и тек негде око поноћи сакрива се остављајући за собом неку чудну беличасту светлост и румен на западу из које се ускоро почне да рађа сунце. То црвенило неба истовремено означава и залазак и свитање.

Као да уносе неки нарочити немир или свечано расположење, беле ноћи просто нагоне човека да искористи сваки моменат — то изванредно богатство светлости и боја, јер ће ускоро доћи дуге и тамне ноћи. Зато људи до дубоко у ноћ шетају, трговине и улични продавци раде као да је тек почео дан. Ту је, само сат тачан показатељ времена, јер се ни по чему другом не може ни приближно одредити доба дана.

Кад би неко тражио да му се опише како изгледају беле ноћи, не би добио никад тачан и јасан одговор. Неки кажу да је то мешавина белосиве са сиво белом бојом и отсјајима црвенила на западу. Хиљаде сликара је досад покушало да дочара лепоту белих ноћи, али без великог успеха. Фотографија у боји још није тако усавршена да верно репродукује богату скалу боја, полусветлости и међусенки.

Много је истинитих збивања и удеса било за време белих ноћи, много је прича и романа који их описују или помињу, много је њихових слика и фотографија, постоје тачна научна објашњења зашто и када оне настају, али ништа ни приближно не може да дочара њихову драж као непосредни доживљај.

НИЈЕ НОВО

Данас се у целом свету у многим листовима и часописима објављују слике у боји, али то није проналазак новог времена; то је познато одавно. „Милвоки џорнал" био је први лист у Америци који је користио слике у боји још 1891 године. Сада хиљаде листова у целом свету то раде.

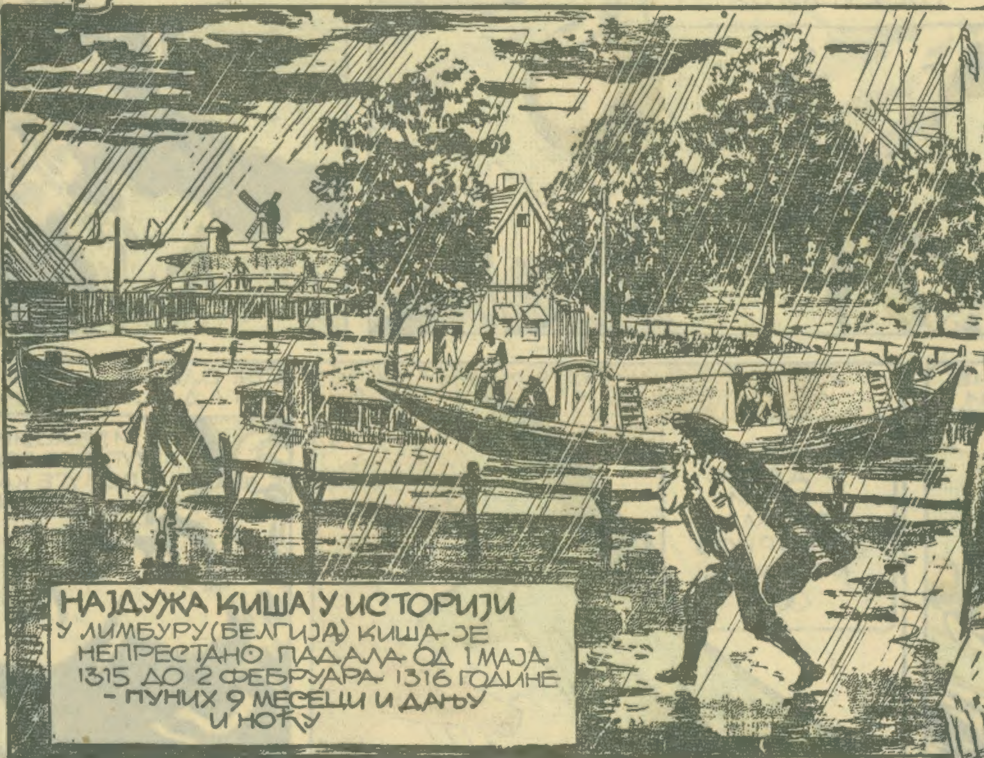
RIPLEY'S

Веровали или не!

ДРВО ДОНЕЛО СВОМ СОПСТВЕНИКУ ПЛЕМИЋКУ ТИТУЛУ

ЈЕДНО ДРВО ТРЕШЊЕ НА ИМАЊУ БЕДИНГТОН (ЕНГЛЕСКА) ЗАКЛАЊАНО ЈЕ ОД СУНЦА ЧИТАВ МЕСЕЦ ДАНА ДА БИ МУ СЕ ЦВЕТАЊЕ ОДЛОЖИЛО ДО ПОСЕТЕ КРАЉИЦЕ ЕЛИЗАБЕТЕ I. ЗБОГ ТОГА ЈЕ ЊЕГОВ СОПСТВЕНИК ДОБИО ПЛЕМИЋКУ ТИТУЛУ

НАЈДУЖА КИША У ИСТОРИЈИ

У ЛИМБУРУ (БЕЛГИЈА) КИША ЈЕ НЕПРЕСТАНО ПАДАЛА ОД 1 МАЈА 1315 ДО 2 ФЕБРУАРА 1316 ГОДИНЕ - ПУНИХ 9 МЕСЕЦИ И ДАЊУ И НОЋУ

ШКОЛА ЗА ПРЕНОШЕЊЕ

ГОДИНЕ 1899 НА РОД АЈЛЕНДУ БИЛА ЈЕ САГРАЂЕНА ШКОЛА ЗА ВИШЕ СУСЕДНИХ НАСЕЉА ШКОЛА ЈЕ ПРЕМА ПОТРЕБИ ПРЕВОЖЕНА ПОМОЋУ 14 ПАРИ ВОЛОВА.

ПРСТЕН

СА УГРАЂЕНИМ МАЛИМ ЧАСОВНИКОМ ИМАЛА ЈЕ ЕНГЛЕСКА КРАЉИЦА АНА

КОКОШКА

БЕВЕРЛИ ЈОХАНСЕНА, ИЗ ХАУРД СИТИЈА (САД) СНЕЛА ЈЕ 1080 ЈАЈА ЗА 837 УЗАСТОПНИХ ДАНА

СВЕ ПО ТРИ

ЏЕМС КАЛВИН ЛОГСТОН ИЗ ЏЕМСТАУНА (САД) УБИО ЈЕ 3 ОСОБЕ
СУЂЕНО МУ ЈЕ 3 ПУТА У 3 РАЗНА ОКРУГА И 3 ПУТА ЈЕ ОСУЂЕН НА СМРТ
ПОШТО СЕ КОНОПАЦ ДВА ПУТА ПРЕКИНУО БИО ЈЕ ВЕШАН 3 ПУТА
(1872)

САОБРАЋАЈНИ »ДВОБОЈИ«

У вечитом „двобоју“ између возача и саобраћајаца догађају се чудне и смешне згоде и незгоде. Један амерички новинар начинио је, за свега неколико дана, малу збирку исечака из листова о таквим невољама возача и саобраћајаца.

У Калифорнији је један саобраћајац у размаку од неколико минута казнио двојицу мотоциклиста због непрописне брзине, са по 11 долара. Они су му се на лицу места осветили: тужили

су га због непоштовања прописа о одржавању чистоће на улицама. Наиме, пошто им је написао признанице о наплаћеној казни, саобраћајац је згужвао и бацио на земљу комад индиго-папира. За тај прекршај био је кажњен са 25 долара.

У Висконсину је један возач тужио суду саобраћајну полицију због тога што је један саобраћајац, покушавајући да га стигне и наплати му казну због непрописне брзине, толико бучно свирао својом сиреном да је он делимично оглувео. Суд је осудио саобраћајну полицију да му купи апарат за појачавање слуха који је коштао 600 долара.

У Калифорнији је неки човек, иначе сопственик зграде у којој се налазила управа полиције, био кажњен због неког саобраћајног преступа. Кажњени возач се осветио на тај начин што је полицији отказао „стан“ и она је у року од 30 дана морала да се сели.

У Минесоти је дежурни саобраћајац казнио једног возача због тога што је своја кола оставио на мосту где је забрањено паркирање иако је овај то учинио да би скочио у реку Мисисипи и спасао једну жену која се давила.

У Конектикату је неком возачу аутомобила, који је због неког прекршаја већ био кажњаван са два долара, одређена нова казна од 50 долара, због тога што је чек, којим је платио прву казну, испоставио на „Полициски гестапо западног Хард форда“.

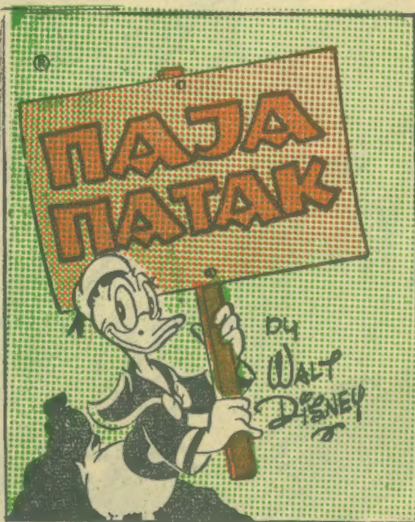
У Калифорнији је једна жена-аутомобилиста оставила испод брисача стакла свог неправилно паркираног аутомобила цедуљу са следећом садржином:

„Молим, имајте срца. Не кажњавајте ме поново. Ове седмице сте ме већ пет пута казнили“.

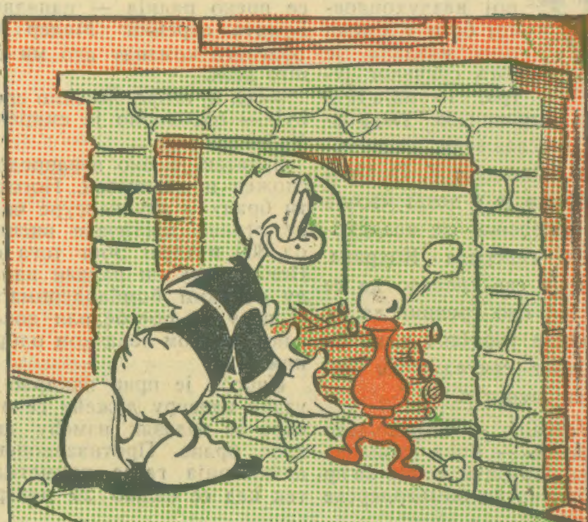
Кад се вратила, ипак је затекла налог за казну. Поред тога, саобраћајац је на њеној цедуљи прецртао реч „пет“ и изнад тога написао „шест“.

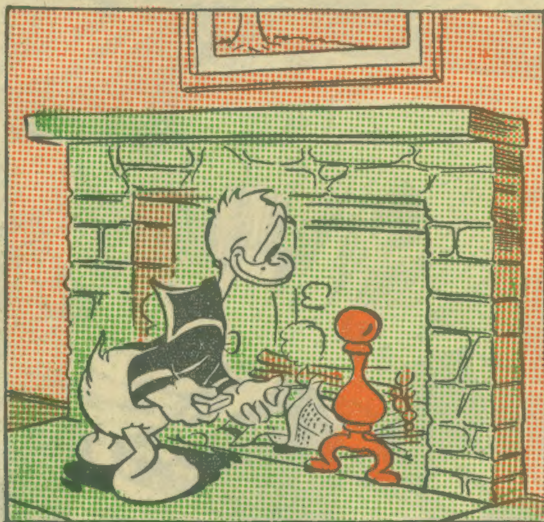
У Оклахоми је неки молер паркирао свој камионет са алатом испред једне куће на непрописном месту, а да би то оправдао оставио је испод брисача цедуљу: „Молер ради у кући“. Поред налога за казну због непрописног паркирања, нашао је, кад се вратио, и одговор на своју поруку: „А саобраћајац ради испред куће“.

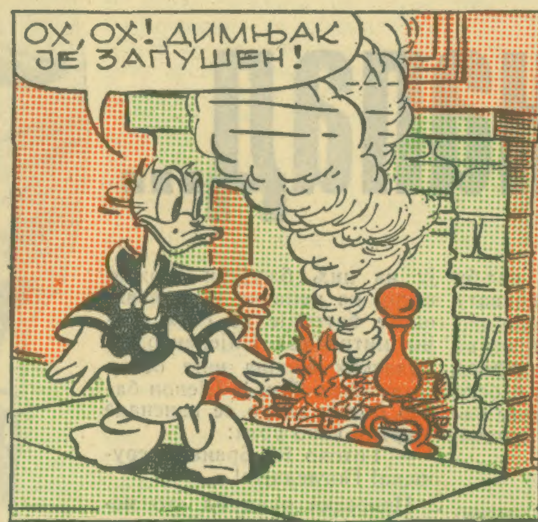
У једном граду у држави Њу Џерси три дана је падао снег тако да су сви аутомобили, њих око 500, остављени на улици, били потпуно завејани. Кад су после три дана сопственици успели да „откопају“ своја кола чекало их је непријатно изненађење. На свим колима налазио се налог за плаћање казне због прекорачења времена дозвољеног за паркирање.

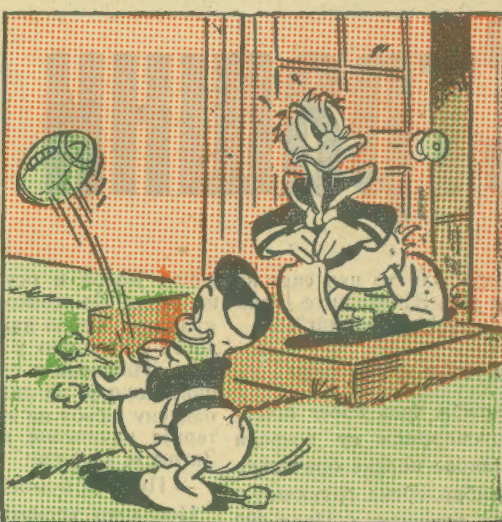

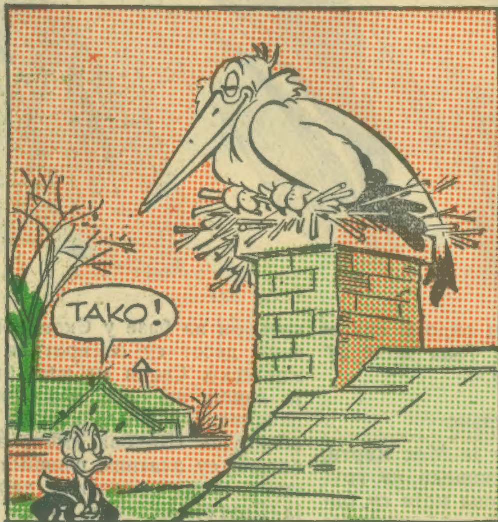

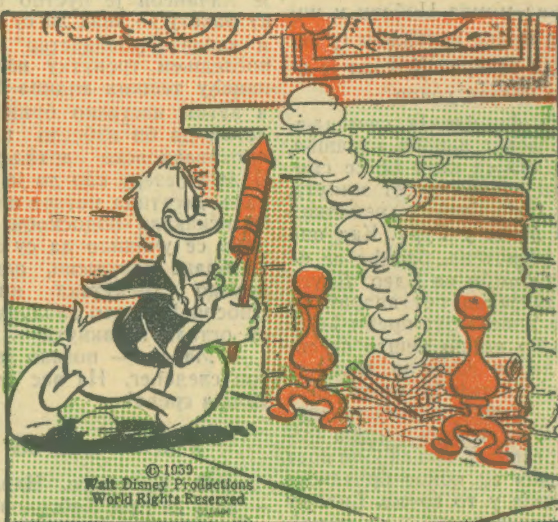

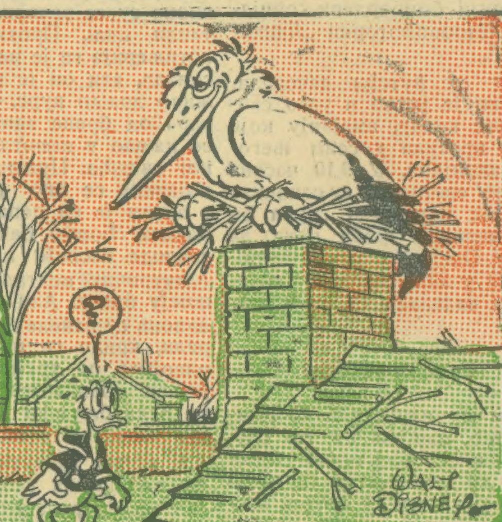

НЕВИДЉИВА КЛОПКА

У Јелоустонском националном парку, у Сједињеним Америчким Државама, где се чуда догађају на сваком кораку, једна мала бара на којој стотине беспомоћних птица угину сваког дана — можда је најмистериознија. Наизглед безазлена, барица коју називају „Отровна бара“, налази се у горњем терасастом делу мамутских топлих извора.

Место се налази у дубокој хладовини и опкољено је богатом сочном травом, веома привлачном за сваког несвесног члана пернатог рода који се за тренутак заустави да се напије свеже воде и окупа. Истина, вода је питка, али смрт се ипак ту скрива — угљендиоксид стално „лебди“ на површини бистре и примамљиве воде. Када су дани тихи, бара је право губилиште. Пошто је угљендиоксид тежи од ваздуха његова концентрација при површини је таквих размера да жртве као покошене падају на сочну траву око баре.

Број жртава у току једног дана зависи од атмосферских прилика и концентрације угљендиоксида. Милдред Ериксон, аутор овог чланка, нашла је једног дана поред „Отровне баре“ 26 угинулих птица разних врста и величина. По њеном мишљењу, овако велики број ипак не угине сваког дана, мада сматра да је број још знатно већи у дане атмосферске депресије.

Нико не зна тачно колико, али се може претпоставити да сваког лета крај ове безазлене баре угине неколико хиљада птица. Чувари Парка покушали су да дођу до тачног броја жртава, али у томе нису успели, јер prериски вукови, велике ласице и куне долазе увече на ово појило

као у неку мензу да се нахране малим пернатим жртвама. Сигурни су да ће сваке вечери наћи по неки добар залогај.

Четвороножне животиње ретко подлежу угљендиоксиду, вероватно зато што су знатно отпорније према нечистом ваздуху.

Међутим, према подацима од пре 70 или 80 година којима располаже Управа Јелоустонског националног парка налажене су и велике животиње, као што су медведи и лосови, угинули од гасова углавном око места званог „Долина смрти“.

Дејвид Кондон, садашњи главни природњак Јелоустонског парка сумња у веродостојност ових података. Он је три пута посетио пределе око ове долине али ниједном није наишао на неку већу угинулу четвороножну животињу. По његовом мишљењу оне могу угинути само преко зиме услед рђавих временских услова или у крајњем случају од гасова појединих калцитних извора испод Ванцусовог Брега који су знатно опаснији од гасова око те долине.

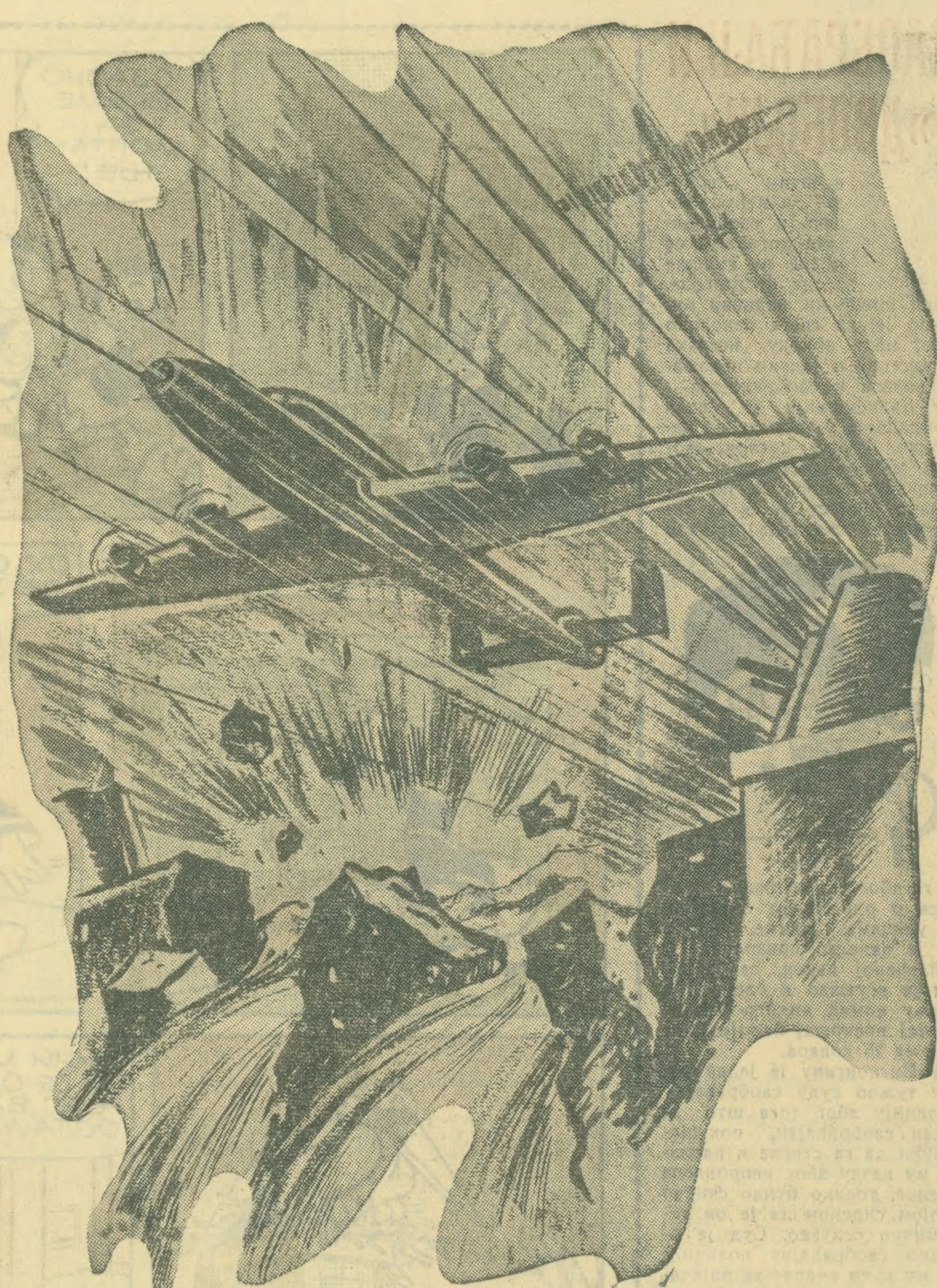
Било како било, тек „Отровна бара“ наплаћује свој данак сваког дана, некад више некад мање, и сасвим је сигурно да она претставља једну од најнеобичнијих клопки с којима се пернати род икад суочио.

ЏЕЗ-МУЗИКА И МИР У СВЕТУ

Позната звезда америчког џеза Дјук Елингтон, изјавио је да ће и он са своје стране допринети миру у свету јер ће написати композицију под именом „Мир“. Пошто људи не могу да се споразумеју јер говоре разним језицима, Елингтон мисли да ће то постићи — свима приступачном музиком.

Цела ствар је ипак добро смишљена, јер ако Елингтонов „Мир“ не обезбеди мир у свету, донеће лепу зараду аутору. Неке радиостанице у САД већ су му понудиле уговоре за извођење композиције која још није ни написана.

Страшни напад...

У британској ратној ваздухопловној бази у Скемптону владала је тога сунчаног јутра, 16 маја 1943 године, грозничава ужурбаност. Прослављени ваздухопловни командант Г. П. Цибсон примио је у девет часова тајна наређења од ваздухопловног генерала Кохрана. Посади је све требало да се претстави као тренинг да би била мање узрујана и да би се тајност сачувала до последњег тренутка.

— Уствари, — објашњавао је генерал, — биће озбиљно. Ова ноћ ће бити кобна за прваке британске бомбардерске авијације, али то цео свет не сме да зна. Забележите једноставно: „ноћни тренинг“.

Ћутећи су вечерали

У четири часа после подне гласноговорници су позвали све чланове посаде британске 617 бомбардерске групације у салу за саопштења. Пред 133 озбиљна момка Цибсон и инжењер Валис изложили су задатак, а генерал Кохран је одржао кратак говор.

Прва формација састављена од девет авиона напашће, у три таласа који ће се смењивати сваких десет минута, једну од највећих немачких брана Мене у Руру. Кад она буде уништена, бациће се остатак бомби на Едер. Друга формација од пет апарата изврешће диверзију: прећи ће на европско копно нешто северније да би збунила немачке ловце, а затим ће се упутити према Сорпеу. Трећа формација од четири авиона биће у резерви. Сви авиони претстављали су понос британске авијације у то време. Били су то најлепши, најбржи и најудобнији бомбардери, оријашки четворомоторни „Ланкастери“.

Сви су ћутећи вечерали. Мартин је устао и узео своје мече коалу, амајлију која га је пратила у свим његовим акцијама. У 9,10 часова црвене светиљке су означиле да Мак Картијева група од пет апарата треба прва да крене. Последња група је полетела у 23,25 часова. Сви авиони налазили су се у ваздуху.

Сложен задатак

Чим су напустили британско тло, авиони су се спустили ниско над морем да их немачки радари не би брзо открили. Неки су летели свега 15 метара изнад таласа, али су ипак на 35 километара удаљености од обале немачки радари приметили светле тачке које су долетале са британског копна.

Пошто су прелетели Ламанш продужили су ниски лет изнад земље играјући се тако жмурке са кућама, дрвећем и неравнинама терена. Митраљези и топови штектали су око њих као осице, али им ништа нису могли. Нишанџије из авиона су са задовољством систематски уништавали противавионске батерије и посматрали посаде топова које су безглаво бежале.

Командант Цибсон је тачно у предвиђеном тренутку приметио широки речни рукавац и циновску брану Мену, толико добро већ уочене на макетама које су проучавали у бази. Велико језеро белило се у даљини на месечини. Три бомбардера из челног таласа припремила су се за напад. Цибсон је позвао и авионе из следећег таласа и сви су се одазвали осим Аштела кога је пре пола часа оборила противавионска артиљерија

— Пажња, — обратно им се преко радија — нападам. Будите спремни. Мадер ће преузети команду ако ми се што деси.

— О. К. шефе. Желимо срећу! — одговорио је смирени Хебгудов глас.

Задатак је био изванредно сложен и деликатан. Погодити брану у дну клисуре чије су стране достизале висину од 300 метара! Због тога се Немци нису ни надали нападу великим бомбардерима те је нису ни обезбедили довољно снажном ловачком одбраном.

Цибсон је први пикирао у узану клисуру држећи се отвора за излазак између две куле бране. Противавионска артиљерија га је приметила тек кад се нашао 20 метара изнад језера и осула паљбу на њега. На самом дохвату кула нос авиона наједном као да се претворио у усијану ватру. Нишанџија Спарфорд притиснуо је на дугме и осуо паклену паљбу на немачке батерије начичкане на кулама. Затим је заурлао:

— Пуштам бомбе!

Неколико тренутака касније Хачинсон је пустио црвену ракету — знак да су живи и здрави. „Ланкастер“ се у последњем тренутку извукао између тешких зидина бране а затим наставио бришућим летом да би избегао паљбу противавионске артиљерије. Вода у језеру као да је кључала, десетина метара високо су искакали водоскоци. Људима се учинило да су зидови бране порушени, али неколико тренутака касније Цибсон је видео заблуду: они су остали нетакнути.

— Мадер, — позвао је Цибсон следећег. На вас је ред. Добра срећа!

У истом тренутку

— О. К., шефе. Нападам! — зачу се глас Хебгудов.

Рефлектори испод трупа авиона су се запалили и осветлили циљ. Противавионска артиљерија га је несносно засипала, али он је непоколебљиво држао курс. На 500 метара од бране авион као да се нашао у ковитлацу усијаног гвожђа. Црвена светлост појавила се око резервоара а затим је из репа покуљао пламен. Бомба бачена делић секунде касније пала је на електричну централу у подножју бране. Али резервоари авиона су изненада експлодирали, крило се преломило и одвојило од трупа а смртно рањен „Ланкастер“ почео је да пада бљујући из себе кишу усијаних отпадака.

У истом тренутку када се он срушио на тло, централа је експлодирала у блеску светлости. Десет секунди касније драма је била завршена.

— Јадни Хопи! — прошапутао је један глас.

Цибсоново лице остало је непомично као маска. Одмах затим чуо се његов глас:

— Попси, јесте ли спремни?

— Сасвим спреман, нападам.

— Надлетећу брану за вама да бих привукао противавионску артиљерију.

— О. К. шефе. Хвала!

Непремостива завеса

Цибсон је направио вираж и сви његови митраљези отворили су паљбу на немачке батерије. Успео је да привремено завара Немце који су се свом силином окомили на њега мада је он заузео готово потпуно безбедан положај.

Мартина су Немци приметили у последњем тренутку, када се налазио 800 метара од бране. Имали су ипак довољно времена да изнад вратница кроз које је морао проћи три топа направе непремостиву завесу.

У истом тренутку када је Боб Хеј саопштио „Бомба бачена“, авион се пропео као парип. Две гранате су му пробиле крило и једна је експлодирала у унутрашњем резервоару. Апарат је ипак прошао кроз вратнице бране и спустио се према долини. Посада је испитала оштећено крило. Резервоар је срећом био празан и није се запалио.

Брана је срушена

Цибсон је примио извештај о обављеном задатку и његов једнолични глас је даље командовао.

— Одлично, Попси! Ејпл, јесте ли спремни?

Бачена су трећа, четврта и пета бомба, али је брана још била на свом месту. Цибсон је постајао нервозан, издавао је наређења да се истовремено по два авиона суновраћају на циљ бљујући сложно ватру на немачке противавионске батерије из свих својих митраљеза. Ниједан од нападачких авиона није остао неоштећен. Док је Шенон бацао бомбу зачуо се изненада Мартин како урла:

— Готово је! Брана је срушена! Погледајте!

Циновска рупа од сто метара појавила се у тврдом зиду бране. Преко 134 милиона тона воде покуљало је кроз отвор рушећи све на свом путу. Један за другим авиони су надлетали побеђену брану.

Вода која је јурнула на све стране стигла је убрзо до села Химелпфортена удаљеног три километра и мештани се још нису честито ни освестили а њихови домови су се већ налазили под водом. Бујица је пустошила све, рушила зграде и мостове, потапала друга села, носила куће, намештај, стоку и људе.

Пошто је први задатак обављен авиони су се устремили на други циљ, рурску брану Едер. Језеро које је она затварала било је још веће: преко 200 милиона тона воде, а брана на још неприступачнијем терену. Зато су њену одбрану Немци готово занемарили.

За време више десетина пута поновљених суновратних напада на брану два британска бомбардера су експлодирала од сопствених бомби које су избацили сувише ниско, али су и њени зидови срушени и милиони тона воде су поплавиле Рур.

Биланс

У то време је Мак Карти, последњи преживели из групе од пет авиона који су били упућени ради диверзије на брану Шорп, нападао као осица добро брањени објект. Притекли су му у помоћ авиони из других група и најзад је у зидинама и ове бране направљена бреша широка 50 метара.

Од 19 бомбардера који су кренули из базе у Скемптону само десет су се вратили у Енглеску. Сваки од њих био је лакши за осам тона експлозива. Од 133 човека 56 је погинуло. Њихова имена записана су златним словима у књигу ваздухопловних хероја Другог светског рата.

Значај уништених брана био је огроман. Заједно са њима пропало је или тешко оштећено 125 фабрика, 3.000 хектара обрађене земље која тог лета није дала плод. Вода је однела 25 мостова а 21 тешко оштетила. Погинуло је 6.500 грла крупне стоке. Један од најзначајнијих аеродрома Луфтвафе Фрицлар нестао је заједно са десетинама авиона и хангарима испод бујице воде која је све поплавила пред собом. На 80 километара уоколо брана, 330 милиона тона воде потопило је све рурске руднике угља.

Нажалост, ова успела ратна операција проузроковала је и смрт 1300 цивила међу којима је било и више стотина ратних заробљеника и руских интернираца из логора у Едеру.

Медицина кроз векове

ЗАНЕМАРЕНИ МАЛИШАНИ

Све до 18 века ниједна група људских бића није била више занемарена од малишана, — каже један познати историчар медицине. Богаташи и племићи, заинтересовани само за своја задовољства и забаве, препуштали су своју децу дојкињама и дадиљама. За децу сиромашних, дадиља наравно није ни било. Деца су и за једне и за друге била просто терет.

Најсиромашнији, они који ни сами нису имали од чега да живе, често су намерно осакаћивали своју децу да би ова, изазивајући сажаљење својим изгледом, могла на улицама да испросе што више новца.

Краљица Ана, која је владала Енглеском од 1702 до 1714 године, послужила је својим поданицама као пример у — небризи за децу. Ниједно једино од њених осамнаесторо деце није доживело младићку зрелост. Огромна смртност деце сматрана је сасвим природном. Родитељи су унапред били помирени с тим да од четворо деце троје умру пре навршене друге године сматрајући да је то „закон природе и свевишњег“ и да друкчије не може ни да буде. Чак се ни лекари нису узнемиравали због велике смртности најмлађих и сматрали су да брига о дечјем здрављу не спада у њихов делокруг.

У случајевима кад би и пристали да лече децу, лекари су то чинили на исти начин као и кад су у питању одрасли: давали су им потпуно исте количине лекова и пуштали им крв. Уопште узевши, деца су сматрана као одрасли у минијатури. Веровало се да она могу да једу све као и њихови родитељи само у мањим количинама. Међу „отменим“ мајкама које су све своје време проводиле у друштву, владало је чврсто веровање да печена свињетина убија код беба и мале деце жудњу за мајком. Свињетина је заиста убијала, али не жудњу за мајком, већ — децу. Дадиље, којима су деца била препуштана давале су деци вино и ракију, тобоже да им „очврсну тело“, а уствари да их умире и натерају на спавање.

Повремени усамљени покушаји да се поведе борба против болести одојчади и деце остајали су глас вапијућег у пустињи.

Енглески лекар Томас Сајденкем (1624—1689), познат као одличан практичар, написао је својевремено једну књижицу о нези деце, дечјим болестима и њиховом лечењу. Преводи тог дела појављивали су се с времена на време у Холандији, Француској и Немачкој, али без много успеха. Јер, медицина тог времена препуштала је мајци и дадиљама бригу о „малим и досадним бићима“. Пошто одојчад и мала деца не умеју да говоре и кажу шта их боли „како се могло очекивати да се учени лекари бакћу с њима“.

Чудно је и занимљиво да је борбу против „покоља невиних“ повео човек који није био ни лекар ни отац. Томас Корем, стари нежења, основао је прву дечју болницу и нашао лекара који ће се бринути о малим болесницима.

Томас Корем (1668—1751) поморац и трговац, посветио је последње године свог живота деци, нарочито напуштеној деци. Његовим залагањем и углавном његовим новцем била је, 1739 године, основана у Лондону болница за нахочад која је истовремено била и прва дечја болница у Европи. Њено отварање изазвало је буру у Лондону и пробудило многе успаване савести. Познати лекар Ричард Мед постао је један од њених управника, а сликар Хогарт пријавио се за „добровољног званичног уметника болнице“.

Мада Коремова болница није била права болница у данашњем смислу речи, већ пре уточиште за одбачену и напуштену децу, о малишанима смештеним у њој и о њиховом здрављу водили су бригу лекари који су увек били спремни да им у болести помогну.

ГНЕЗДО ИСПОД ВОДОПАДА

Гњурци, пловке, галебови и многе друге птице које у води траже храну, успевају да више секунди, па чак и минута, остану под водом. Међутим, међу птицама-певачицама „водени становници“ ретки су изузеци. Једино је пастирица успела да освоји воду: она плива, рони, па чак и трчи под водом по шљунковитом дну потока и речица да би нашла и уловила ситне ракове — поточаре, своју омиљену храну.

Али, најзанимљивије у животу ових необичних птица је начин на који оне успешно штите своје потомство од свих непријатеља. Наиме, пастирице најрадије и најчешће граде своја гнезда испод малих, вештачких водопада какви се налазе крај воденица-поточара и стругара и преко којих се вода из потока слива на воденични точак или турбину. Кроз какав мали „процеп“ у воденој завеси, између два млаза воде, пастирица улеће у своје гнездо.

У пукотини вечно мокрог зида водопада, пар пастирица сагради упролеће од маховине гнездо. Спољашна страна гнезда увек је мокра, али „грађевински материјал“ од кога је гнездо начињено тако је сложен и поређан, да вода само клизи низ њега и не продире у „дечју собу“! Унутра у гнезду је топло и суво. Чим је гнездо готово, женка снесе четири-пет јаја. Кад се птићи излегу, они остају иза водене завесе све док не одрасту. Родитељи их, кад одлазе да траже храну, остављају у гнезду сигурни да им се у тако обезбеђеном склоништу ништа не може догодити.

ТВРДИ БЕНЗИН НА ОБИЧНОЈ ТЕМПЕРАТУРИ

Совјетском стручњаку професору Лосеву, са Института за погонска горива у Москви, успело је да бензин претвори у чврсту материју чак и на нормалној температури. Опити с тврдим бензином врше се у институту већ дуже времена: пре годину дана опити су донели жељене резултате, и у Совјетском Савезу већ има више аутомобила који се крећу помоћу бензина у коцкама. Први извештаји о тврдом бензину објављени су тек недавно, кад је пракса установила његове добре особине и употребљивост. Начин препарирања је следећи: бензину се додаје одређена количина смоле, а затим формалина. Та густа маса сече се у коцке и суши у нарочитим сушионицама. Бензин у коцкама веома је практичан за превоз јер је неосетљив на влагу и не испарава. Поред тога, при томе се губи свега 2 отсто бензина, што значи да је такво препарирање веома економично, нарочито ако рачунамо са огромним трошковима и опасношћу који се јављају при превозу нафте, односно бензина, у петролејским бродовима и цистернама.

О дневној и повременој штампи

УНЕСКО саопштава да од целокупне дневне и повремене штампе, трећина излази у Европи, трећина у Северној Америци и трећина у осталим деловима света. Од 30.000 публикација у свету, 8.000 припадају дневној штампи. Од тога 66% су јутарњи листови. Од 250 милиона примерака, на сваких 1.000 становника пада 92 примерка. На 9.000 отпремних радиостаница у свету, долази 335 милиона радиапарата. Европа и Северна Америка располажу са 60% отпремних и 80% пријемних уређаја.

Кроз историју

Играјући се једном блиставом шкољком, богиња Венера посекла је прст. Грације, њене другбенице и дворкиње, потрчале су јој у помоћ. Уским тракама од ланеног платна завиле су јој не само рањени прст, већ целу шаку, и то тако вешто да се завој готово није ни примећивао. Тако је постала прва рукавица, — каже легенда.

Рукавице су касније у историји играле велику улогу јер нису служиле само за то да заштите руке од хладноће, већ су често биле весник рата. Конрадин (1252—1268), последњи владар из немачке династије Хоенштауфена, добацио је свом смртном непријатељу Карлу Анжујском своју рукавицу од јеленске коже, што је ускоро платио главом: његов покушај да заузме Напуљску краљевину неславно је пропао. По наредби Карла Анжујског Конрадин је био ухваћен и погубљен у Напуљу.

Најлепше рукавице у Средњем веку израђиване су у Венецији од чувених венецијанских чипки. Истовремено су у том граду прављене најскупље рукавице „украшене“ готово невидљивим ампулама напуњеним отровом. Кажу да су се помоћу таквих рукавица венецијански дуждеви ослобађали својих непријатеља на које нису смели или нису хтели јавно да ударе. Из тог времена је и потекао обичај да се пре руковања рукавица скине с руке. Јер, нико није био сигуран шта се може крити иза пријатељског и снажног стиска руке у рукавици...

У XIV веку у Фиренци ниједна жена која је желела да је сматрају часном није се смела појавити на улици с рукавицама на рукама. Римљанке су се, међутим, у то исто време, отимале о рукавице које су, с много стрпљења и вештине, израђивале питомице једног манастира. Као знак нарочите отмености важиле су рукавице натопљене јаким мирисима.

До пре 150 година за највештије мајсторе у овој врсти посла сматрани су рукавичари из француског града Гренобла. Данас та слава припада мајсторима из Напуља: најлепше рукавице, израђене с највише маште и укуса, праве се у малим, мрачним радионицама у граду испод Везува.

Рукавичарски занат преноси се у Напуљу с колена на колено. Дедови данашњих мајстора одлазили су у Гренобл да тамо науче како се праве рукавице које на руци стоје као саливене. Израдом рукавица бави се читава породица: отац набавља материјал — за најбољи се сматра јарећа кожа из брдовитих предела око Абруца — и кроји рукавице, мајка саставља поједине делове на специјалној машини, један од синова пегла рукавице пре него што су потпуно завршене, док ћерка изводи последње бодове дајући свaком пару нешто посебно и оригинално. Готово у свакој рукавичарској породици постоји један члан — обично једна од кћери — која се бави израдом луксузних рукавица по наруџбини: од свиле, најтањег ланеног платна, штофа, венецијанских чипака и разног другог материјала.

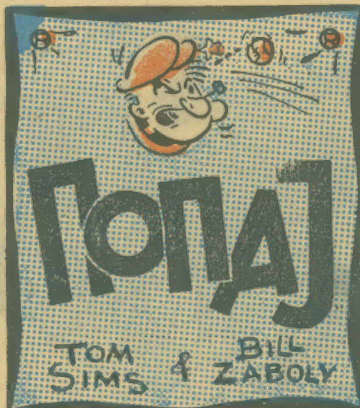
Моторизована када

Холанђанин Цап Сварт, власник гараже из Вормервера начинио је ново превозно средство — моторизовану каду. Монтирао ју је на задње точкове аутомобила и уградио мотор и предњи точак од мотоцикла. Управља се помоћу два мала задња точка.

44 романа за 44 године

Пјер Беноа још и сада марљиво пише. Недавно је послао издавачу свој нови роман „Командант“ — 44 по реду за узастопне 44 године.

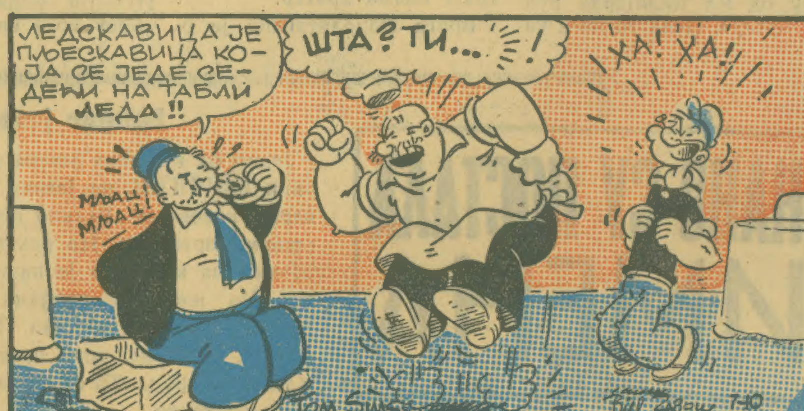

ЕКСПЛОЗИЈА ВУЛКАНА КАТМАЈА

НАЈВЕЋА ВУЛКАНСКА ЕРУПЦИЈА НА ЗЕМЉИ У КОЈОЈ НИЈЕ ПОГИНУО НИ ЈЕДАН ЧОВЕК. — ЕКСПЛОЗИЈА СЕ ЧУЛА НА 1200 КИЛОМЕТАРА ДАЛЕКО. — ЈЕЗЕРО У КРАТЕРУ ВУЛКАНА.

Шестог јуна 1912 године становници села Кадијак, на истоименом острву јужно од Аљаске, угледали су на северозападу црни облак и затим чули неку далеку грмљавину. То није никога узбудило, јер су тамо честе непогоде. Али, када се облак приближио из њега је место очекиване кише почео да пада пепео. Постало је мрачно усред дана, баш као да је наступила ноћ. Пепео је падао толико густо да су се под тежином његових наслага проваљивали кровови и ломила стабла. Становници Кадијака који су удисали тај ваздух пун прашине и пепела, горели су од жеђи, али воде није било. Пепео је засуо потоке и реке и претворио их у густу каљугу. Како је муња уништила радиостаницу острво је било практично отсечено од осталог света. Нико није знао шта се на њему збива.

Тек четвртог дана се могло видети као у освит зоре. Људи нису могли да препознају своје острво: од сочних ливада није остало ни трага. Нигде никаквог зеленила; све је било под сивим покривачем и створила се беживотна пустиња.

Касније се сазнало да је узрок овог догађаја била ерупција вулкана Катмаја који лежи на полуострву Аљасци, удаљеном 170 километара од Кадијака. Очигледно, експлозија је била необично снажна, чула се у главном граду Аљаске — Џуну, на удаљености од 1200 км, што одговара раздаљини од Београда до обале Балтичког Мора, односно од Сарајева до Келна у Немачкој или до Кијева у Украјини. Пепео је падао чак у Ванкуверу, који је од вулкана Катмаја удаљен 2.100 км — као Багдад од Београда, односно приближно колико Москва од Париза.

Читаву годину дана после експлозије лебдела је ситна прашина у горњим слојевима атмосфере. Због тога су у целом свету зоре свитале необично црвене, док је лето било свуда неуобичајено хладно и кишовито. Готово петину сунчевих зракова одбијале су честице прашине и пепела које су лебделе у ваздуху.

У овај крај била је 1915 године упућена америчка експедиција професора Григса са задатком да продре до вулкана и испита последице страховите експлозије. Експедиција је установила да је то била једна међу најснажнијим ерупцијама које памти човечанство. Позната ерупција Везува у којој су настрадали градови Херкуланум и Помпеја претставља само незнатан блесак ватре према ономе што се догодило на Катмају. Горња половина те планине је нестала. На њеном месту створило се огромно удубљење са пречником од 4 км. На његовом дну, 1128 м од горње ивице готово вертикалног зида удубљења-кратера лежало је језеро са млечно-зелено-плавом водом, а усред њега острво у облику полумесеца.

Григс је прорачунао да нестали врх планине и удубљење кратера имају запремину од 8,5 милијарди кубних метара. Цела та маса камена, која се једва може претставити, тешка 29 милијарди тона, била је ерупцијом подигнута у ваздух, раздробљена у пепео и разнета ветром по читавој Земљи. Катмај је једном експлозијом избацио управо толико стена колико би се у свим каменоломима САД извадило за око 500 година, под условом да годишња производња износи колико и данас.

При последњој ерупцији Катмаја, високог 2286 м. лаве очигледно није било, јер се показало да је један од зидова кратера сав од леда. Наиме, ту је раније био огроман ледник, који је експлозија пресекла као ножем. Пошто се ова ерупција, једна од највећих коју је забележила историја, догодила у крају који није био насељен — жртава није било.

ВЕЗУВ ОПЕТ ПРЕТИ

Хоће ли ове године Везув опет прорадити? Он мирује већ 16 година, а 27 година је прошло од његове последње веће ерупције. Становници белих села на његовим обронцима повремено, забринути, посматрају његов кратер.

Брига Наполитанаца је оправдана: професор Витоци са вулканске опсерваторије наговестио је нову ерупцију. Према статистикама њен рок наступа сада. Последњих векова будила се подземна ватра сваких 14—16 година, и сада је истекло то време.

Ако статистика не изневери ове године ће туристи у Италији моћи да погледају „брег који сипа ватру“. Али ће и стотине сељака напуштајући своје куће бежати испред ужарене реке лаве и ископавати чокоте испод смртоносног вулканског пепела. А управо због њега они ће се после катастрофе опет вратити на обронке „свог“ вулкана — јер је он баш најплодније тло Италије. Нигде као ту не успевају тако добро маслине, виногради и кукуруз.

На статистику се наравно не може ослонити. Ни најчувенији вулканолози нису до данас са сигурношћу могли да предвиде време ерупције вулкана. Додуше први наговештаји су увек лаки земљотреси. Осетљиви сеизмографи у вулканској опсерваторији региструју их као опомену. Такав земљотрес је претходио страшној ерупцији вулкана на Хавајима пре неколико месеци. Често се земља прво издигне под кратером који почиње да се буди. На једном јапанском вулкану подигло се тло једном чак за 50 метара пре него што је кратер почео да „урла“. У Јапану је такође непосредно пред једну ерупцију посматрано како се земљин магнетизам око кратера смањује.

Сви ти предзнаци су ипак неизвесни: ерупција може да наступи после њих недељама, месецима или годинама, али може и да изостане.

Десетинама година баве се вулканолози проучавањем симптома који претходе ерупцији вулкана. Али су још далеко од циља. Вулкани су потпуни „индивидуалисти“: ниједан по предзнацима и кретању ерупције није сличан другом.

Везув је нарочито подмукао. Дугим мировањем ствара утисак да „спава“. Једина позната слика Везува из римског доба у Помпеји показује га као тихи брег са виноградима до врха и мирним белим кућама.

Нико више није Везув сматрао вулканом осим географа Страбоса. А тада су, 79 године пре наше ере, наступили „последњи дани“ Помпеје, Херкуланума и Стобија. Ни та ерупција није ипак погодила људе у три покопана града тако катастрофално као што данас изгледа кад се посматрају рушевине и отисци лешева као у гипсу. Погинуло је само око 1.000 становника од њих 20.000. А и они су по свој прилици као и други могли да побегну испред кише пепела која је данима падала, да су напустили своје куће и све своје имање. Зато су заједно са својим градовима покопани под слојем пепела високим један метар. Године 1906 иста судбина као и Помпеју стигла је градић Отајано.

Од 1200—1631 године Везув се „претварао“ да је миран. У његовом кратеру је чак расло јасеново и храстово дрво. Само три барице топле слане воде потсећале су на вулканску прошлост. Али, наједном, 15 децембра 1631 године десила се најтежа ерупција позната у историји. После краће паузе — до 1660 године овај једини ватрени брег европског копна почео је са кратким прекидима да избацује лаву.

Везув је и сада подмукао — много опаснији од многих других вулкана на које се човек донекле може „ослонити“ — да ће разлити лаву само старим познатим путевима према долини, или да ће избацити само дим и пепео. Ужарене масе лаве „неурачунљиво“ се из Везува преливају у свим правцима, уз повремене експлозије пепела. Кратер Везува може да се отвори на све стране света, и да то потраје дуго, све док црни пепео не постане светлији и сасвим бео. Тада тек становници села око Везува могу да се умире — громовито праскање „њиховог“ вулкана се стишава — и они да се врате у своја села.

РАТ ЉУДИ И СЛЕПИХ МИШЕВА

Већ више од недељу дана становници малог острва Сао Себастијана, које лежи крај бразилијанске обале, воде упоран рат против џиновских слепих мишева које је ветар донео из џунгли с континента. Острвљани су чак позвали у помоћ морнаричке јединице јер више не могу сами да се боре са слепим мишевима. У почетку су слепи мишеви нападали домаће животиње и становници, који се претежно баве земљорадњом и гајењем стоке, били су принуђени да сами убију сва говеда. Међутим, гладни слепи мишеви почели су тада да нападају људе тако да су ови морали да се затворе у куће јер се ни моткама нису могли одбранити од крилатих нападача. Рат још траје.

Брже оздраве крај непријатеља

Професор ветеринарског факултета на Минхенском универзитету тврди да се болесне мачке брже опораве ако се у болницама за лечење животиња држе у истим собама са псима.

Некада су оболеле мачке „лежале“ у засебним собама. „Међутим, — каже професор Вејд Бринкер, — утврдили смо да су мачке немирне и да се споро опорављају кад су саме. Али, кад смо их ставили у исте болесничке собе са псима, оне су постале живахније и њихово лечење било је успешније. Лавеж паса им не смета, поготову што пси не дижу велику галаму и не показују нерасположење према својим болесним „вековним непријатељима“.

Сувише гласно!

У лондонским музичким круговима препричава се ових дана о познатом и мало „на своју руку“ диригенту сер Томасу Бичему следећа анегдота:

Приликом једне оркестарске пробе сер Томас је стално приморавао оркестар да понавља исти фрагмент. Најзад, он је ударио о пулт својом диригентском палицом и загрмео: „Прва труба је сувише гласна“.

Један флаутиста усудио се да му одговори да први трубач уопште није у оркестру.

— Добро, — на то ће сер Томас — кад буде дошао будите љубазни и реците му да је сувише гласан!

МУЗИКА С ДРВЕЋА

Индијанци који живе око Рио Гранде поштују као божанство једно дрво које „свира“. Ниједан човек не сме дрво ни да додирне. Чак и опало лишће, од кога се кува чај који изазива пријатне снове, скупља се тихо и бојажљиво. Ако се човек нађе на ивици мексиканске степе може му се догодити да изненада чује пријатну и необичну музику, као да неко свира на харфи. Изненађен потражиће погледом свирача, али га неће наћи. Јер, „свирач“ је једно неугледно дрво, високо једва метар и по. Ветар, као какав диригент, покреће његово лишће и оно, треперећи, одаје пријатне звуке сличне звуцима харфе.

КАКО СУ ПОСТАЛА ИМЕНА

Велико језеро

Једно од највећих језера у Северној Америци МИЧИГЕН, на језику Индијанаца Чипеваја назива се „Велико језеро“. Име му је сасвим оправдано, јер захвата површину од 58 хиљада км², што је више од НР Хрватске. На његовим обалама лежи Чикаго, Милвоки и други градови. По језеру се бродовима до 28.000 тона превози жито, угаљ и гвоздена руда. То су највећи језерски бродови на свету.

Бака (река)

Кроз западни Сибир протиче једна од највећих река света ОБ. Ако се као извор узме река Иртиш, Об је дугачак 5.570 км а дубок 4 до 45 м. Плован је. Реч „об“ на језику Кома значи „бака“ и „тета“, а употребљава се за тепање, слично „матушки Волги“.

Свети крст

Група британских пацифичких острва у Меланезији откривена још 1595 године са површином од 940 км² и око 8 хиљада ста-

ЗАПИСНИЦИ

О ПРВИМ ШКОЛАМА И ПРВИМ УЧИТЕЉИМА У СРЕМУ

Прве школе у Срему биле су уско везане за цркву и црквену власт. Заправо, учитељи су у првом реду били свештена лица, обично ђакони и црквени појци. Школа им је, дакле, била узгредно занимање. Како су те прве школе биле приватно-црквеног карактера, државна власт у почетку није водила неки строжи надзор над наставом и похађањем школа. Због тога сва деца способна за учење нису ни одлазила у школу, а догађало се да се неке године не упише ни једно дете.

На отварању школа нарочито је радио карловачки митрополит Павле Ненадовић (од 1749 до 1768 године). Он је чешће слао своје изасланике-егзархе да прегледају школе и потстичу црквене општине да их подижу и одржавају. Егзарси су свуда састављали записнике о ономе што су нашли и затекли и слали их митрополиту на увид.

На основу тих записника може се видети ко су били први учитељи, које су школе завршили, колике су им биле плате и колико је било ђака у школама. Тако се, према једном записнику из 1763 године, помиње да је годишња плата учитеља-магистра износила у једном сремском селу 12 форинти, „а за будушчеје љето јему магистэру Григорију Јанковичу 15 форинти од обшчества објешчано“. Разуме се да плате нису биле свуда исте, јер су се, углавном утврђивале „по погодби“. Уколико је учитељ био школованији и бољи „пјевац“, утолико је и његова плата била већа. Већ 1827—1828 године плата је износила око 60 форинти годишње, 1853 године 72 форинте, а 1872 скочила је на 300 форинти. Уз плату, опет према погодби, учитељи су добијали и извесне количине пшенице и дрва. У сваком случају много боље су пролазили они учитељи који су знали црквено појање и који су одржавали добре односе с народом. Ти подаци били су готово редовно саставни део записника. Уколико учитељ није добро познавао „пјеније“, црквена општина би му отказивала службу и он би морао да се сели у друго место.

Поред рада у школи и певања у цркви, учитељи су се бавили и другим пословима. Уколико су били ученији и школованији, они су вршили и значајну улогу друштвених радника у селу. Најчешће је тај њихов рад био скопчан са наређењима војне управе, — која се све више мешала и у рад школа, — пошто је у то време постојала Војна крајина (до 1 октобра 1873 године). Обично су тада месни школски надзорници били аустроугарски официри, иако су о школама у првом реду водиле бригу црквене власти. Зна се, например, да су још 1860 године учитељи, по наређењу државних власти, морали да одржавају предавања о гајењу свилене бубе. Разуме се, било је и других предавања, углавном везаних за спровођење одређених мера.

Интересантан је пример учитеља Светозара Топаловића-Бате, брата од стрица српског композитора Мите Топаловића који је 1900 године дошао у сремско село Оролик, сакупио сеоску омладину и основао хор. То је свакако био један од првих сеоских хорова у Срему. За село је био необичан догађај, када се чуло четворогласно певање.

Топаловић није учио своје певаче строго хорском певању, нити их је упућивао у ноте. Сопран би научио мелодију, алт би терцирао, тенор држао један тон и само онда кад би се сопранска мелодија пењала изнад тенорског гласа — и он би са сопраном дизао тон. Бас је терцирао са алтом и спуштао квинте, где год би мелодија то изискивала, док би алт остао на терци. Хор је певао црквено-народне напеве, које је забележио композитор Мита Топаловић, а хоровођа је водио своје певаче у сва околна села.

Већ почетком двадесетог века учитељи организују у селима и такозване „беседе“. забаве, на којима се најчешће, поред хорских песама. изводи Змајев „Шаран“ и комедије Косте Трифковића.

Занимљиво је шта су ђаци учили у првим школама. У првој години ђаци су се звали „букварци“, затим, у другим годинама „часловци“ и „псалтирци“, — дакле према томе шта су учили. У једном записнику стоји да „часловци“ и „псалтирци“ знају помало и да пишу, а „псалтирци“ и да „поје“. Предмети су били: буквар, часослов и численица (рачуница). Крајем деветнаестог века учили су се ови предмети: читање, писање, рачун, историја, земљопис, цртање, певање, веронаука, гимнастика и калемљење воћа.

Било је обавезно похађање школе пет година — и за мушку и за женску децу. У петом разреду понављало се градиво из четвртог разреда. Затим су долазиле још две године, такозвана „опетовница“. Она се одржавала двапут недељно: четвртком и недељом пре подне. Али са „опетовницом“ је ишло тешко. Недељом се ученици и сакупе, али четвртком врло слабо. За ове ученике су постојале посебне књиге: читанка и рачуница. У читанци, осим забавних написа, били су и чланци о земљорадњи, о састављању писама, молби, признаница, о називима власти итд.

Занимљиво је такође да су женска деца ишла више и редовније у школу него мушка. Разлог је био тај што су мушкарци, чим навврше десет година, најчешће чували стоку, нарочито свиње.

ДВА ШПИЈУНА

Кад су Пикасо и композитор Игор Стравински једном пре Другог светског рата заједно путовали из Италије у Швајцарску, на царини су им све кофере детаљно прегледали, тако да им ниједна стварчица није остала на свом месту.

Тек касније, индискрецијом једног младог цариника, дознали су узрок тог детаљног претреса. У једном од њихових кофера неки цариник је нашао Пикасов портрет-студију лица Игора Стравинског и учинило му се да је то скица италијанских граничних утврђења па је посумњао да су њих двојица шпијуни неке стране државе.

Црни лук за воланом

За многе саобраћајне несреће крив је алкохол. Али, говорећи о „алкохолу за воланом“, не треба заборавити ни „црни лук за воланом“. Јер, како су утврдили амерички лекари, претерана употреба црног и белог лука изазива код возача исто дејство као и алкохол: сигурност управљања се смањује, а рефлекси постају спорији.

ЈЕДНО НЕЗАБОРАВНО ЈУТРО...

Једног летњег дана, прича Хал Борланд, пошао сам у лов. Зора је тек почела да руди. Упутио сам се према једном пропланку на који, како сам већ раније утврдио, долазе кошуте ради испаше. Около су се уздизале високе јеле, а међу растињем је био дубоко скривен један извор.

Сместио сам се у густом шумарку младог дрвећа, одакле сам имао одличан поглед на пропланак.

Птице су се чуле са свих страна. У овој шуми оне су биле господари. Једна сојка крешталица као да је најављивала мој долазак. Затим, два врапца почеше да се врте око мене као да су питали: ко би могао бити предмет моје пажње?

Настојећи да се што мање чујем, легао сам под једно дрво у нади да нећу бити примећен, пошто се ту налазило једно суво дрво које се по боји слагало с мојим оделом.

Вероватно сам у очима ових животиња изгледао као пањ пошто су безбрижно пролазиле поред мене. Десетак минута касније све се сенице ућуташе, а једна чак слете на грану сасвим близу мене. Затим долете и један врабац.

У ишчекивању кошута, после неких двадесетак минута појави се зец и упути према месту где сам лежао. Диже главу, мрдну ушима вероватно мислећи: „Гле! — овај пањ јуче није био овде“. Приближи ми се, почеша уво својом дугом задњом шапом и двапут ме заобиђе. Ширећи ноздрве, погледа ме право у очи и скакућући се упути ка мени. Оњуши врх мојих ципела и панталона. Удаљи се мало, да би се поново вратио, сигурно неспособан да донесе ма какву одлуку. Најзад се удаљи.

Својим малим ноктима врабац је гребао суво лишће које је падало на моје ципеле, што је био доказ да у његовим очима не претстављам живо биће. И најзад сеница ми се спусти на раме. Два пољска миша са својим белим трбусима појавише се из траве и стадоше на задње ноге. Тада и сунце изиђе а воде невидљивих извора почеше да испаравају. Хор птица се појачавао у шуми.

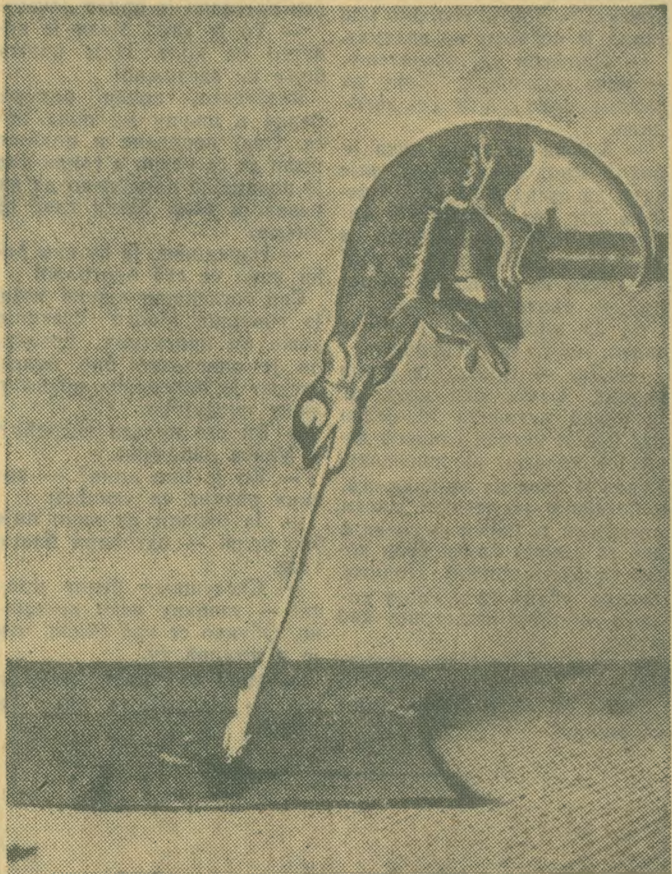
Кошуте нису долазиле. Али ја сам их још чекао. Један сат по изласку сунца почеше да ме пецкају комарци и то ме примора да се повучем. Вратио сам се кући мада нисам срео ниједну кошуту, али за узврат преживио сам међу шумским житељима сат и по незаборавне радости.

☆

Ово је део из књиге „Ово брдо, ова долина“ од Хала Борланда.

ЗА 54 ЧАСА ОКО СВЕТА

У блиској будућности, кад на свим ваздушним линијама у свету буду пуштени у саобраћај авиони на млазни погон, путник ће моћи да обиђе земљину куглу за свега 54 часа користећи једино редовне путничке ваздушне линије.

ЈЕЗИК БРЖИ ОД ОКА

Ниједан инсект није толико брз да би умакао брзом као муња језику камелеона. Када овај гуштер, који мења боју свог тела, спази жртву, он упери своје чудне очи на њу, одмери циљ и одапне језик који муњевито излети и зграби своју жртву. Тај покрет је толико брз да га је чак немогућно приметити.

У лондонском Зоолошком врту недавно је била постављена једна камера за брзо снимање да би „зауставила“ језик камелеона при нападу. На специјалну бакарну плочу стављен је инсект. У моменту када га је камелеонов језик дотакао затворило се електрично коло и направљен је горњи снимак.

новника као и град на шпанском канарском острву Тенерифи називају се САНТА-КРУС што у преводу са шпанског језика значи „Свети крст“.

Маловодна река

Једна од саставница Северне Двине, отока Кубенског Језера, река СУХОНА, дугачка је 560 км и пловна на целој својој дужини. Преко Кубенског Језера и Северно-Двинског водног система спојена је са Волгом, Касписким Језером и Балтичким Морем. Залеђена је 5,5 месеци. Назив јој је руски а значи „Маловодна река“.

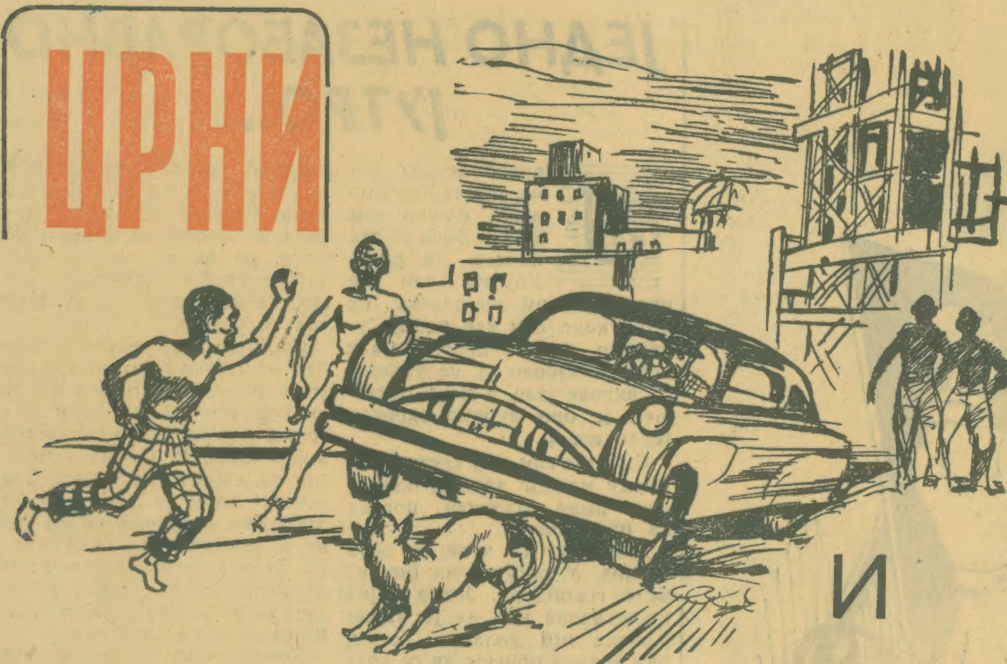

Четири провинције

Једно од највећих јапанских острва ШИКОКУ, има површину од 18 хиљада км² на којој преко 4,5 милиона становника живи претежно од земљорадње, гајења свилене бубе, воћарства, рибарства итд. као и од рударства (бакар и алуминијум — топионице ових метала су подигнуте на самом острву), текстилне, прехранбене индустрије и других. Назив острва је јапански: си — четири и коку — провинција.

ЦРНИ И БЕЛИ

Кажете, прегазио? Кад? Дечака старог Ефраима? Да ли сте видели број? — питао је опори глас полицијског службеника преко телефона.

— Не, нисам видео број. Сувише је брзо возио. Али знам да је то био бели човек! Ако га се дочепам, онда...

— У реду, долазим.

Иза великих, луксузних кућа у Елерсли Парк Стриту у којима су становали богаташи Порт оф Спејна, службеник опази пред једном недовршеном новоградњом групу обојених радника како разговарају гласно и љутито. Кад им се он приближи један млади радник, го до појаса и јаких мишића, пође му у сусрет. У руци је држао чекић, којим је радио на грађевини.

— Слушај ме, наредниче, слушај шта ћу ти рећи! Ако је мали мртав, тешко белом човеку! — док је говорио млатарао је чекићем по ваздуху.

— Примири се, пријатељу, — рече полицајац. Хоћу да дознам прво шта се догодило.

— Хоћеш да знаш шта је било? Ево: бели човек није хтео да стане због црног дечака, ето то је било! Он мисли да је варош његова, а црни дечак исто што и пас!

— Јеси ли ти видео несрећу? — упита полицајац.

— Ја нисам, али Бени је видео, он ће ти испричати.

— Да, — гунђао је стари радник. Свака реч коју ти је рекао истинита је. Један пас био је насред улице, а дечак се налазио на ивичњаку. Возач је хтео да заобиђе пса, и прегазио је дечака! Нисам стигао ни да сиђем са скела, а већ се створи други бели човек са аутомобилом. Подиже дечака, убаци га у своја кола и обојица побегоше као муње.

Полицајац погледа грађевину.

— Је ли то скела на којој си радио?

— Да, — рече Бени.

— Зар ти ово дрво није кварило видик?

— Дрво ми није сметало. Видео сам како је бели згазио дете. Шта је с тобом, наредниче? Јеси ли заборавио своју боју кад држиш страну белима?

У групи настаде жагор налик на потмуло режање. Мрачних лица радници опколише полицајца.

— Места, не заузимајте цели тротоар!

Група се инстинктивно размакну и на слободном простору појави се високи бели човек, који приђе полицајцу.

— Ја сам све видео, наредниче. Ако вас интересује моја изјава, испричаћу вам после: ја сам Бринсвик и станујем тамо у оној црвеној кући.

Црни радник пође накострешен према високом човеку;

— Зашто не испричаш одмах. Зашто не овде? Свак зна шта се десило: бели човек прегазио је црног дечака.

— То је лаж! Мали је налетео на кола. Није ништа боље ни заслужио!

Разбеснео, црнац одмери белца и пљуну му пред ноге. Овај поцрвене и подиже штап да га удари а таман кад је полицајац намеравао да их раздвоји неки благи глас се умеша:

— Наредниче, ја ћу вам рећи како се све одиграло!

Сви погледаше човека који је говорио. Много светлије коже од присутних црнаца, он је очигледно био мелез. Гледао је наредника право у лице, очекујући.

— Ви сте видели несрећу? — упита наредник.

— Ко је био крив? — повика радник са чекићем.

— Ја мислим да нико није био крив, — одговори благи глас.

— Саслушајте белог црнца! — узвикну неко иронично. Обукао се као белац, чак је и штапић ту.

— Мир! — узвикну полицајац. — Испричајте како се десило.

— Дечак је покушао да спасе пса и аутомобил га је закачио. Чуо сам како је само дете то рекло возачу.

— Лажеш! — викао је човек са чекићем. Ако је било тако, зашто је човек са аутомобилом побегао?

— Онај други је био лекар и повео је малог да му помогне. Први је упитао дете за родитеље и отишао да их обавести.

Радник који је још стајао у групи рече осорно:

— Малишан је измислио целу причу са псом, а он се уствари само мувао по улици.

— Јесте ли видели пса,? — упита наредник мелеза.

Овај као да се колебао.

— Не, али...

— Шта сам вам рекао, — узвикну радник. Да је био ту и пас, овај човек би га морао видети.

— Не баш сигурно... — поче поново мелез.

— Наредниче, не буди луд! — узвикну радник. Зар не видиш да са овим лажовом губиш само време? Знаш ли зашто није видео пса? Није ни био присутан!

Он бесно приђе сведоку и замлатара чекићем испред његовог носа.

— Верујем да и не знаш како је мали изгледао: да ли је био Кинез, бео или црн?

Мелез је гледао црнца укочених очију, а његов глас био је тих и као да се извињавао:

— Имате право, ја не знам боју њихове коже, нити којој су раси припадали... дете, односно човек који је срушио дете. Знам само да је једно био човек, а друго да је било дете — то сам познао по њиховим гласовима.

Пошто су се људи разишли полицајац је замишљено још дуго времена слушао тап-тап-тап ударање штапа којим је слепи човек пипао свој пут.

• • •

Ово је одломак из књиге Неила Камерона, са острва Тринидада. Његове кратке приповетке износе тешки проблем односа црних и белих.

НАЈВЕЋЕ...

Необичних појава има доста у животу, па и са новорођенчадима. Позната је нормална тежина тек рођене бебе, али се прича да је нека Ана Бејтс, која је била висока два метра и 27 сантиметара, родила 1879 године у Новој Шкотској бебу тешку 14,84 килограма.

ВЕШТАЧКЕ ПОПЛАВЕ У НЕМАЧКОЈ

Ове године ће се у Западној Немачкој утрошити 5 милиона марака на изградњу инсталација за изазивање вештачке кише. Биће подигнуто 220 уређаја који ће током 18 месеци обезбеђивати потребне количине падавина. Уређаји ће бити постављени у Северној Немачкој где се осећа стални недостатак падавина.

Тим и Тум

by Joe Musial

КАКАВ ДИВАН ДАН СВИЋЕ!

АХА! ТО БУДИ У МЕНИ НЕКО ЧУДНО ОСЕЋАЊЕ!

ОСЕЋАМ ДА ЋУ МОРАТИ ДА УЧИНИМ НЕКО ДОБРО ДЕЛО!

И ЈА!

ПОГЛЕДАЈ! БРОД СА ТУРИСТИМА СТИЖЕ НА НАШЕ ОСТРВО!

'АЈДЕМО ДА ГЛЕДАМО КАКО КАПЕТАН САЧЕКУЈЕ ДЕВОЈКЕ!

ЗДРАВО, ЛЕПОТИЦЕ!

ХМФ!

БАШ МИ ЈЕ ЖАО СТАРОГ МОРЖА!

И МЕНИ!

НИЈЕДНА ЧАК НИ ДА МИ СЕ НАСМЕШИ... ШМРК...

ЕВО, КАПЕТАНЕ! ПРОБАЈТЕ СА ОВИМ ЛАЖНИМ НАКИТОМ!

НАВАЛ'ТЕ, ЛЕПОЈКЕ! САМО УЗМИТЕ!!

ОХ! НЕ!

ОХ, КАПЕТАНЕ! ВАШ СТЕ СРЦЕ!

БЕСПЛАТНЕ УСПОМЕНЕ!

УВЕРИТЕ СЕ САМИ!

КАПЕТАНЕ, ШТА ЗНАЧИ ТО РАСИПАЊЕ??

АКО СТЕ МЛАДИ И ЛЕПИ СТАНИТЕ У РЕД!

ДАЋУ ТИ ЈА „МЛАДУ И ЛЕПУ“!

ТРАС!

АТОМСКА БОМБА

БАМВ, ТИ СИ СЛАТКА МАЛА ТУЖИВАБА!

ВОЛИМО ТЕ!

НИЈЕ ПОМИШЉАЛА...

Данас влада мишљење да је најчитанији писац француска списатељка Франсоаз Саган чији је роман „Добардан туго“ штампан у 830.000 примерака. Међутим, то је заблуда. У Француској је романсијерка број 1 — Мари-Ан Демаре о којој књижевни критичари готово никад не говоре. Она слави већ милионити примерак свог првог романа „Бујице“ који је исто тако могла да назове и „Страст за животом“ или „Болест века“.

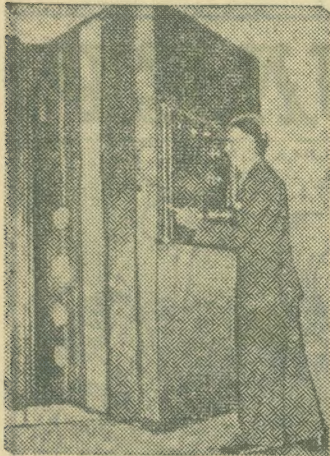
Све је почело 1939 године. Неколико месеци пре почетка Другог светског рата, једна стидљива девојка закуцала је на врата издавачке куће Деноел и понудила свој рукопис. Садржај романа је био љубав двоје младих из Јужне Америке, а случајно је рукопис дошао до руку жене издавача Роберта Деноела, која је васпитана у тој земљи. Она се одушевила садржајем и своје дивљење пренела на мужа који је једино захтевао да књига не пређе 550 страница.

Свој роман „Бујице“ Мери-Ан Демаре наставља после рата — пише још пет наставака. Последњи који је недавно изишао из штампе назвала је „Последња Јанова љубав“. Овај део је чак и филмован.

Досад је издала 27 књига међу којима и романе „Доба“, „Исповести Нина“ и друге од којих су неке штампане у 200.000 примерака, а ниједна испод 100.000.

— У почетку нисам ни помишљала да правим каријеру у књижевности, мада сам одувек волела да пишем, — одговорила је она новинарима када су је интервјуисали.

Успех ипак није много завртео главу књижевнице Демаре. Она станује у предграђу Париза и то на седмом спрату једне велике грађевине. Мари-Ан Демаре сваког дана пише по цело пре подне.

ЈЕДНИМ ПРСТОМ — 33 ТОНЕ

У Лондону су направљена врата за трезоре банке у Монтреалу. Специјалне шарке на овим вратима високим 3 м, дебелим 1 метар а тешким 33 тоне омогућавају затварање врата једним прстом. Челична плоча ће спречавати обијање трезора било каквим алатом или експлозивом.

СВЕТЛЕЋИ МОСТ

Мост преко реке Минесоте у САД превучен флуоресцентном материјом светли кад на њега падне сноп аутомобилских фарова. Поред тога што овако осветљен пружа лепу слику, он обезбеђује и бољу видљивост возачу.

КОЛИЦА ЗА ПТИЦЕ

Највећа новост за љубитеље птица направљена је у Холандији. У „колицима" се не возе више само бебе него и канаринци и друге птице кад пођу у „шетњу".

БАТЕРИСКА ЛАМПА НА ЛАНЦУ ЗА КЉУЧЕВЕ

Сићушна сијалица на лоптици тешкој само 25 грама може се носити на ланцу за кључеве. У лоптици се налазе батерије које се пуне једанпут месечно прикључивањем у кутију за пуњење. Прекидач се налази на ланцу за кључеве.

КОЊСКЕ ТРКЕ У СИЈЕНИ

У граду Сијени у Италији одржава се два пута годишње 2 јула и 16 августа најстарија а свакако и најчуднија коњска трка на свету. Она потиче још из 13 века али су правила по којима се данас трчи установљена 1659 године. Награда у овим тркама је увек иста: велика свилена застава. Али, да би се то парче свиле добило потроше се огромне суме новца.

Број људи у Сијени, која и дандандас изгледа као из Средњег века, у дане трка просто се удвостручи. Посетиоци из свих крајева света испуне све хотелске собе.

Трке се одржавају на Пиаци дел Кампо. Да би трг постао стадион, грађани Сијене прекривају плочник песком а затим подижу уоколо трибине које достижу до балкона палата из 14 века.

„Стаза" је толико дуга да коњи три пута оптрче трг. Како је Пиаца на неравном терену, коњи цело време морају да трче час узбрдо час низбрдо.

Сијена је подељена на рејоне који се зову „контраде", а њихова борба о престиж развија се на тркалишту. Данас Сијена има 17 контрада које се називају: Корњача, Пуж, Шума, Орао, Талас, Пантер, Пума, Змај, Гуска, Једнорог, Ован, Сова, Шкољка, Жирафа, Гусеница, Вук и Јеж. Свака има своје традиционалне боје. Тако су рецимо боје контраде „Пантера" црвена, бела и плава.

Све до 1720 године свака контрада је пријављивала по једног коња за трку. А када су једном приликом погинула два гледаоца, одлучено је да учествује највише десет коња. Тркачки коњи нису професионални јер они у току године обављају своје свакодневне послове — вуку фијакере или сељачка кола.

Пошто пажљиво оцени тркачке способности сваког коња жири, изабран од претставника свих контрада, бира десет коња који по својим одликама могу да се такмиче.

После овога сваки коњ се додели по једној контради. У присуству готово целог града коцком се извлачи којој ће припасти који коњ.

Да би добиле трку контраде не жале ни труда ни новца. Изнајмљују се најбољи јахачи, неки из саме Сијене али често и из других градова.

Најчуднији јахач била је свакако једна сеоска девојка по имену Вирџинија која је јахала коња „Змајеве контраде". Кажу да је била тако лепа да су јој недељама сви младићи у Сијени писали песме и нудили брак. Али када је дошао дан трка жеља за победом надвладала је кавалерство и трку је добио коњ који је припадао контради Талас са мушким јахачем.

Око три сата поподне на дан трка почиње свечана парада у којој учествују они који се не тркају. Обучени у средњовековне костиме, становници сваке контраде марширају низ вијугаве улице ка Пиаци. На челу сваке налази се њена застава, добошари и по неколико људи које називају алфиери са малим заставицама.

Претставници промарширају око целог трга а онда из њихових редова изађу алфиери и развијају по две велике свилене заставе причвршћене на дрвеним моткама којима машу и праве разне фигуре. Сваки покушава да покаже у томе нарочиту вештину коју је стицао још од малих ногу. Најбољем пару алфиера додељује се специјална награда.

Понекад ове церемоније трају сатима тако да трке почињу тек око седам часова.

Џокеји навлаче блузе од дебелог шаторског крила а неки имају и нарочите шлемове. После тога судије дају сваком јахачу „нербо" — дуги кожни бич од бивоље коже.

Некад су јахачи помоћу дебљег краја нербоа обарали свог конкурента са коња, а сада је то, наравно, забрањено.

На старту је разапет конопац иза кога се постројавају сви коњи који учествују у трци. Џокеји јашу без седла, на голим леђима коња.

Када су сви коњи углавном умирени стартер приноси бакљу малој корпи са барутом. На пуцањ, конопац пада и коњи крећу. Трка почиње.

Стаза је пуна заокрета, и то под правим углом. На тим местима нагомилани су душеци и многи џокеји имају да захвале за свој живот тој превентивној мери. На делу стазе који се спушта низбрдо коњи неки пут не успевају да направе заокрет, и пројуре уместо око трга улицом Сан Мартино. Тако је постала узречица да је онај ко уради нешто погрешно кренуо за Сан Мартино.

Коњ који први прође кроз циљ сматра се победником чак иако јахач није на њему. Али на тај начин су прављене шпекулације, па су јахачи намерно падали да би мање оптерећен коњ пре стигао.

Читаве недеље врше се припреме а сама трка траје свега неколико минута. Чим први коњ прође кроз циљ сви припадници победничке контраде полазе да приме заслужену заставу. Са својим трофејом-заставом коју држе високо уздигнуту да би се што боље лепршала, они пролазе кроз цео град. На крају се све претвара у опште весеље.

ЖЕНЕ У ЛАБОРАТОРИЈИ

Техника није искључиво домен мушкараца — каже Вети Лоу Раскин

Госпође, господо, — обратио се говорник присутнима на једном скупу где сам, поред 2.000 чланова Друштва инжењера за пластику, једина жена била ја.

Ово није ништа необично. Као шеф Бироа за испитивање пластичних материјала у лабораторији за радијације Универзитета „Џон Хопкинс" у Балтимору, бивала сам готово редовно једина жена на научним конгресима поред хиљаде људи.

Данас се осећа велика потреба за научницима и техничарима. Не смемо даље дозволити да жена не искористи свој природни извор — мозак. Још и данас се подижу у свету генерације које сматрају да жене немају научне предиспозиције и да у том домену не могу ништа да учине. Џон Донинг, декан школе за уметност и занатство, са Универзитета у Колумбији, дао је овакво мишљење о том проблему:

„Разлог што женама ретко поверавамо положај инжењера, бесумње је тај што оне долазе у нервну кризу баш у критичним моментима. Затим, што се удају и постају мајке у годинама кад треба да су највише продуктивне. Али није искључено да разлог треба тражити и у томе што су људи себи приграбили технику и љубоморно је чувају".

Поред тога већ првих година учења између дечака и девојчица постављена је линија одређених сфера. Једном приликом када сам држала предавање о пластичним материјама у разреду ученика 12-тих година, усред мог излагања, једна риђокоса девојчица запитала је:

— Да ли сте ви заиста прави научник или само глумица која игра научника?

Зачуђена, запитала сам је како је дошла на такву помисао.

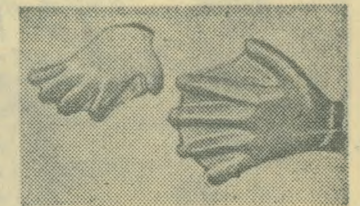
— Зато што носите тако леп шешир и имате дивно скројен костим — одговорила је она.

Нека предузећа дочекују жене-инжењере исто као и мушкарце и дају им могућности да се баве науком. Али, зато има много више оних која их примају на дужи пробни стаж, и плаћају их мање него мушкарце.

Оно што је најважније, — каже ова жена научник, заборавља се често. Пресудно је да ли неко има способности и интересовања за науку. То је ствар личности а не пола. Познато је да научник мора имати стрпљења, истрајности, интуиције, здравог разума и фантазије, моћ запажања, и наравно радозналости и интелигенције. Да су жене стрпљивије и упорније од људи — готово је правило. Никад још није доказано обрнуто — да човек има више интуиције, већу интелигенцију, уобразиљу и већу моћ запажања.

Што се тиче уравнотежености или лабавости на послу, оне се испољавају и код једних и код других.

Мишљења на основу којих не треба жену увести у науку, јер је то нерентабилан посао, нису више актуелна. То је показала и једна анкета међу женама лекарима вођена у САД између 1925 и 1940 године: 86 отсто жена после удаје не напуштају посао. Један једини узрок што великом броју жена недостаје квалитет научника уствари је тај што оне немају довољно интересовања за рад на науци.

»РУКАВИЦЕ« ЗА ПЛИВАЊЕ

Рукавице са кожицом између прстију на рукама знатно повећавају снагу замаха и убрзавају пливање. Оне су направљене од врло меког материјала због чега не отежавају покрете прстију и шаке.

НЕОБИЧНА ПРИЧА

Чета унионистичких коњаника, скривена иза густог шипражја, мотрила је док је конфедератски шпијун улазио у једну кућу у Северној Вирџинији. Заповедник чете, неки млад поручник, задовољно се насмешио.

— Овог пута Конрад нам неће умаћи, — рече он својим војницима дајући им знак да опколе кућу.

Недељама већ прогоне они једног од најлукавијих и најсмелијих конфедератских обавештајаца, капетана Томаса Конрада. Ако га ухвате, зна се шта га чека: вешала.

Поручник је извукао револвер и закуцао на врата. Отворила их је једна стара Црнкиња и увела га у салон. Ту су стајале две младе јужњачке лепотице одевене у блузе и широке, веома набране сукње до земље.

— Тражим капетана Конрада, — рекао је поручник после поздрава.

Старија од девојака одговорила му је да у кући сем послуге, њене сестре и ње саме, нема никог.

— Опростите, али то није истина, — рекао је поручник савлађујући бес — ушао је у ову кућу пре неколико минута. Мораћемо је претрести.

Војници су претресли кућу од тавана до подрума, али капетана Конрада нису нашли.

— Ако ми не кажете где се тај човек крије, — обрати се поручник девојкама — бићу приморан да разрушим кућу.

— Ако сте одлучили да ратујете и са женама, ми вас не можемо спречити, — одговорила му је старија девојка.

Поручник, додуше, није баш разрушио кућу, али су његови војници подигли под у свим одајама, разбили су многе зидове и таваницу тражећи тајно склониште. Али, од капетана Конрада ни трага. Љути и посрамљени, најзад су усели на коње и отишли.

Неколико година после завршетка Грађанског рата поручник који је некад гонио шпијуна Томаса Конрада, пролазио је једном приликом поред исте куће у којој је доживео свој велики неуспех. Из пуке радозналости скренуо је с пута и ушао у двориште. Ту су, на једној клупи, седели старија сестра и некадашњи шпијун. Када је дознао ко је посетилац, Томас Конрад срдачно га је поздравио.

— Хвала вам. Ви сте ми, иако непријатељ, учинили највећу услугу у животу, — рекао му је.

— Услугу?

— Да. Дуго сам се удварао овој госпи, али без много успеха. Тада сте ми ви и ваши војници ушли у траг и видели кад сам ушао у њену кућу. Кад сте закуцали на врата, она се прва снашла. склонила ме је под скут своје широке хаљине. Читаво време док сте претресали кућу ја сам био на два корака од вас. Сутрадан смо се венчали.

СУПЕР ОРУЖЈЕ ПРОШЛОГ ВЕКА

Напредак технике потстицао је одувек стручњаке да измисле неко ново оружје које би у вековној утакмици у наоружању донело одлучујућу победу оној страни која га има.

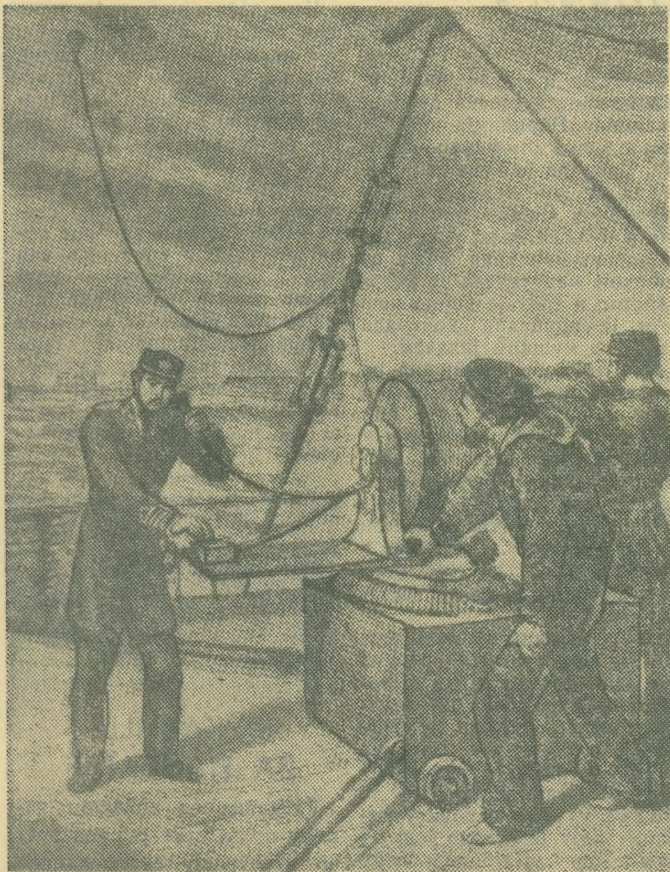
Индустриски преокрет изазван изумом парне машине и електричне енергије довео је до мноштва разних покушаја да се та нова средства примене и у рату, али је само мали део тих планова остварен.

Изгледало је да је проналазак динамита заувек потиснуо барут. Али се убрзо показало да снага експлозије динамита мора прво да буде укроћена да би се могла употребити у ратне сврхе.

Електрична струја се такође показала као неподесна за бојно поље а топови на ваздушни притисак нису постигли довољан домет.

Још много пре но што су браћа Рајт пошла на свој први лет помишљало се на ваздушни рат. Рано се појавила идеја о ваздушној лађи за бомбардовање, а један смели проналазач је чак нацртао план „ваздушног моста“ по коме би се на затегнутом ужету омогућило прелажење преко долина и река — у балонима.

Изгледало је да ће зачетници тих планова скренути ратове на нове путеве. Али се све друкчије збивало. Ти смели планови остали су само у царству покушаја. И сада су проналазачи на делу и оно што је познато о супер-оружју које се ствара довољно је да нам слика једног евентуалног будућег рата изгледа толико страшна да према њој некадашња „супер-оружја“ постају безначајна.

ВАЛОНСКИМ ТОРПЕДОМ НА УЖЕТУ ЗА КОЈИ ЈЕ 1878 ГОДИНЕ НАПРАВЉЕН ПЛАН У ЕНГЛЕСКОЈ, УПРАВЉАЛО СЕ СА ЈЕДНОГ БРОДА ПРЕКО УТВРЂЕЊА У ЛУЦИ, РАСПРСНО ПУЊЕЊЕ ИЗБАЦИВАНО ЈЕ ПРИТИСКОМ НА ЈЕДНО ДУГМЕ

WALT DISNEY'S ТОБИ ТАЈЛЕР

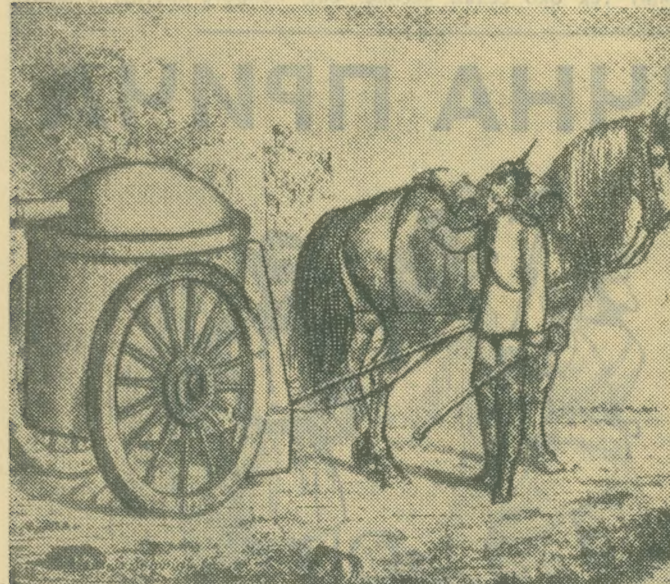

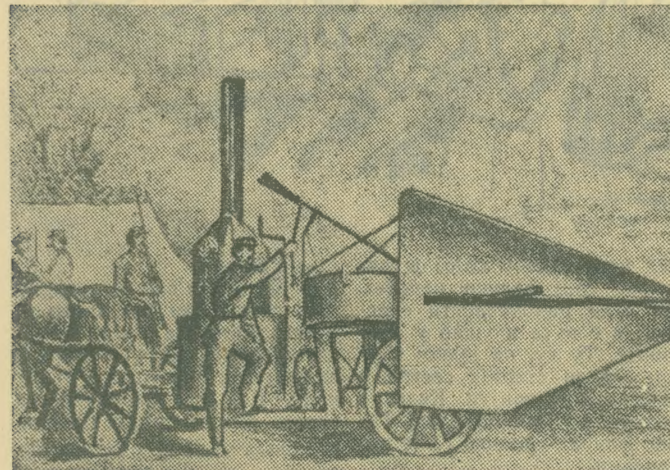

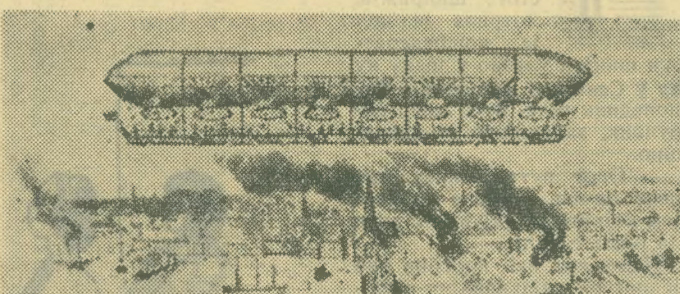

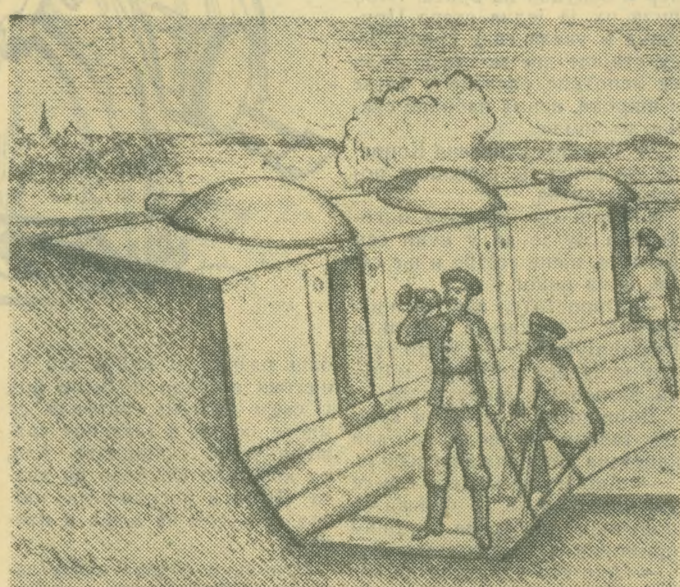
ВЕРОВАЛО СЕ ДА СЕ ГУБИЦИ У ЉУДСТВУ МОГУ СМАЊИТИ ПОМОЋУ ПОКРЕТНИХ СТРЕЉАЧКИХ ЗАКЛОНА

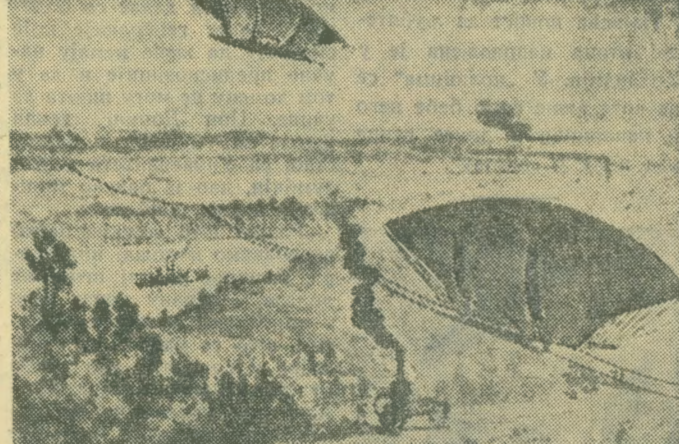
МИТРАЉЕЗ НА ПАРНИ ПОГОН АМЕРИКАНЦА ВИНАНСА УПОТРЕБЉАВАЛА ЈЕ У РАТУ ПРВО ЈУЖЊАЧКА ВОЈСКА А ПОСЛЕ СУ ГА ЗАПЛЕНИЛЕ СЕВЕРЊАЧКЕ ТРУПЕ И ПОСТАВИЛЕ ГА ДА ШТИТИ ВАЖАН ПРЕЛАЗ У БЛИЗИНИ ВАШИНГТОНА.

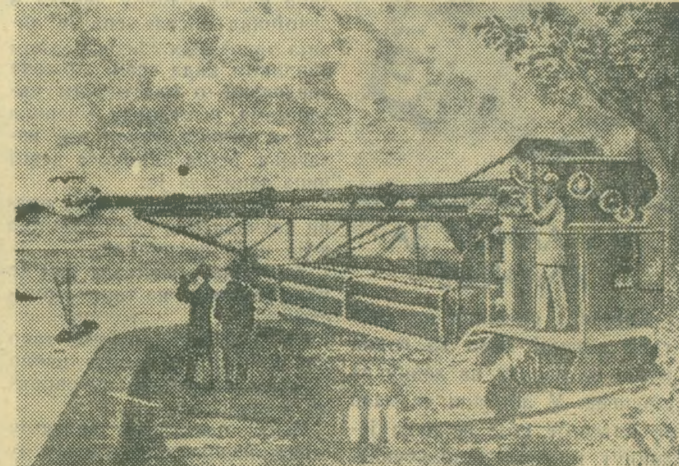
ОВУ ВАЗДУШНУ ЛАЂУ СА ЕЛЕКТРИЧНИМ ПРОПЕЛЕРИМА, ПЛАНИРАО ЈЕ 1885 ГОДИНЕ АМЕРИКАНАЦ ПЕТЕРСЕН. ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ПОСАДА СА ЊЕ БАЦА БОМБЕ РУКАМА

МАЛА УТВРЂЕЊА НАЛИК НА ПОЉСКЕ КУХИЊЕ БИЛА СУ УГРАЂЕНА У ПОЉСКА УТВРЂЕЊА ГДЕ СУ ВОЈНИЦИ БИЛИ ЗАШТИЋЕНИ ОД НЕПРИЈАТЕЉСКИХ ЗРНА

ВАЗДУШНИ БРОД ЗА ВАЛОНЕ КОЈИ СЕ КРЕЋУ НА КАБЛОВИМА ПОМОЋУ СТРУЈЕ. ЊИМА ЈЕ ТРЕБАЛО ПРЕВОЗИТИ ПОСАДУ И МАТЕРИЈАЛ ПРЕКО РЕКА И ДОЛИНА

ВАЗДУШНИ ТОП НАПРАВЉЕН 1885 ГОДИНЕ БИО ЈЕ ДУГ 18 МЕТАРА И МОГАО ДА ИЗБАЦИ МЕТАК ОД ДИНАМИТА ТЕЖАК 50 КИЛОГРАМА БЛИЗУ 3 КИЛОМЕТРА ДАЛЕКО. АЛИ НИЈЕ НИКАД УПОТРЕБЉЕН.

НЕМА КРИЗЕ ПЕВАЧА

— У Немачкој не влада криза у хорској песми, — изјавио је недавно у Хановеру претседник певачког савеза Немачке. Просто је невероватно да у Западној Немачкој има активних певача 1,2 милиона.

Да ли знате?

У пензију

На основу одлуке Удружења ваздушних компанија у Сједињеним Државама сви пилоти са преко 60 година старости биће пензионисани. Сматра се да њихове психолошке и физичке способности више не одговарају веома напорном послу при управљању авионима. У пензију сада одлази 47 америчких пилота приватних компанија.

ПРВИ ЕЛЕКТРИЧНИ ВОЗ У САРУ

Сарска Област претставља веома развијено индустриско подручје али на железници још царује парна вуча. Недавно је учињен први корак у њиховој модернизацији. Изграђена је и пуштена у промет електрична пруга између Сарбрикена и Хамбурга у дужини од 122 километра.

Стимулативне боје?

У Сједињеним Државама је тестовано 50 домаћица како би се установило које боје у кухињи најповољније утичу на радно расположење. Показало се да црвена боја судова и намештаја у кухињи доводи до мањих штета: разбијања посуђа и других предмета или је утицала на лакше повреде. Црна и грао боја су изазвале главобољу и лоше расположење, док су зелена и жута будиле радни елан домаћица.

Попут египатских споменика

Совјетски археолог Алексеј Окладинов недавно је завршио своју студију о пећинским цртежима од пре 5.000 година који су пронађени на три острва у једној сибирској тајги. Пошто се ту подиже велика хидроцентрала острва са драгоценим цртежима биће потопљена, тако да ће их стићи судбина египатских споменика због изградње Асуанске бране.

Забрањене борбе животиња

Управа јапанског острва Окинаве забранила је јавне борбе дивљих животиња. Одлука о забрани борби на аренама донесена је после протеста многих појединаца и друштава за заштиту животиња из целог света.

Неће подземну железницу

У Цириху је недавно била спроведена анкета да би се утврдило мишљење становника о изградњи подземне железнице. За подизање се изјаснило 19.700 становника а против 44.000 лица. Главни разлог међутим није — да становници Цириха не воле да се возе подземном железницом, него страх да ће због ње доћи до повећања пореза.

Први у свету

Беч ће први у свету имати једношину железничку пругу. Пројекти за његову изградњу су готови и ускоро ће отпочети извођење радова. Пруга ће повезати Беч са Баденом који је од њега удаљен 25 километара.

БОЉЕ НЕГО МИНИСТРИ

Британски парламент је недавно решио да се позабави награђивањем министара. Проучавајући овај материјал установило се да су многи високи државни чиновници боље плаћени него сами чланови кабинета. Већ 130 година плата министра је утврђена на 5.000 фунти годишње. А друге су за то време расле. Тако државни секретар прима 7.500 фунти, саветник у министарству 7.000 а шеф лекара у министарству здравља 5.800 што је за осам стотина фунти више од плате његовог министра.

Допунско занимање

Благоглагољивост фризера и бербера искористила је једна западнонемачка издавачка кућа. Она је понудила фризерима награду од 15 марака ако својим муштеријама уместо о фудбалским утакмицама и другим догађајима испричају садржину какве књиге коју је ова кућа издала.

САТЕЛИТ ГРАД

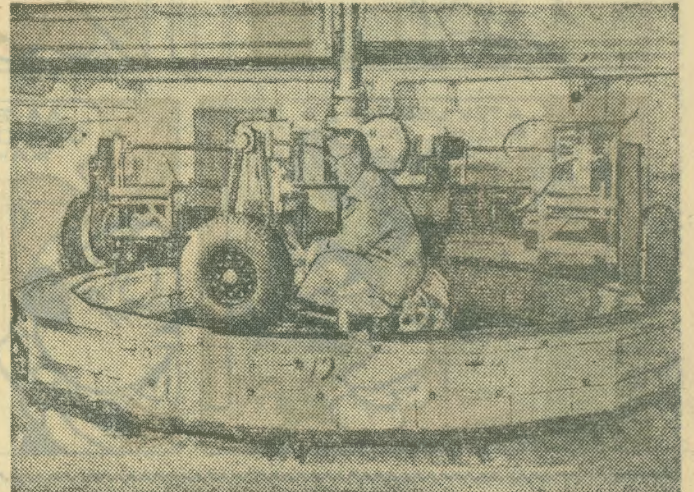
Сателитски град који ће моћи да прими 15.000 становника треба да буде подигнут у близини Женеве између европског центра за атомска истраживања и женевског аеродрома.

ТОПЛА ГОЛФСКА СТРУЈА

Голфска струја је у току последњих шест деценија, од 1880 до 1940 године постала топлија, утврдили су амерички метеоролози. Највеће загревање је забележено на северноамеричкој обали где је изнело две трећине Целзијусова степена.

Школска библиотека на стубовима

У Фениксу у САД саграђена је полукружна школа, а у центру се налази библиотека подигнута на стубовима високим 3,3 метра. Подједнако удаљена од свих учионица, она ће подједнако служити свима.

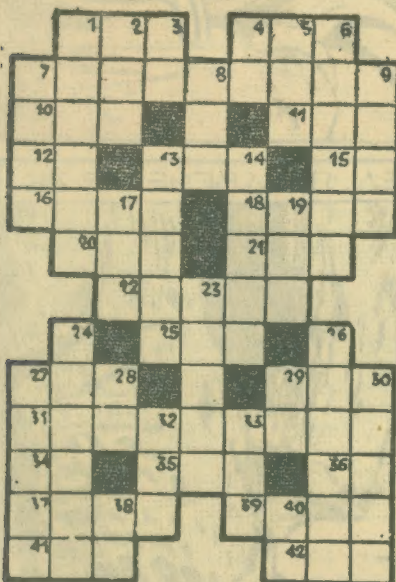
ИСПИТИВАЊЕ МАТЕРИЈАЛА ЗА ПУТЕВЕ

Ова четири гумена точка повезана централном осовином испитују на асфалтној траци дугој 14 м а широкој 30 см нове комбинације асфалта. Приликом кретања по стази може се произвести различити притисак — од оног који чини бицикл до тешког камиона. На једној опитној траци може се сложити 16 различитих врста материјала за путеве.

Водоравно: 1) град на Црногорском Приморју; 4) наша река; 7) мореуз који спаја Атлантски Океан и Средоземно Море; 10) неман; 11) место у Шведској; 12) иницијали чувеног француског војсковође (1769—1821); 13 билијарски штап; 15) врста першуна; 16) бања код Бихаћа; 18) место у Срему; 20) град у Мађарској, на Дунаву; 21) област на Сицилији; 22) једна европска острвска држава; 25) отац (слов.); 27) недаћа; 29) врста папагаја; 31) град у Енглеској; 34) два сугласника; 35) римска богиња земљорадње; 36) два слова; 37) страно мушко име; 39) део тела (множ.); 41) женско име; 42) индустриска област у Западној Европи.

Усправно: 1) град у Шпанији; 2) грубо сукно; 3) заводи крај Ниша; 4) иницијали нашег књижевника („Швабица"); 5) име наше филмске глумице Рине; 6) рубац; 7) река у Индији; 8) лука у Израелу; 9) географски појам; 13) планина у Чехословачкој; 14) рудник у Босни; 17) прост број; 19) наша река; 23) прича у сликама; 24) припадник старог германског народа; 26) лоз; 27) хаос; 28) злато (франц.); 29) хемиски знак за сребро; 30) јединица јачине електричне струје; 32) место у Војводини; 33) јужно воће; 38) хемиски знак за радијум; 40) китова кост у ждрелу.

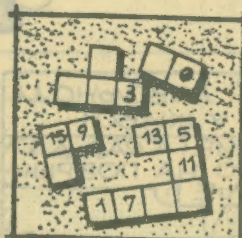
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) првак; 6) Детроит; 8) бок; 9) мах; 11) ен; 12) Ана; 14) ја; 15) Плива; 16) ум; 18) Ака; 19) од; 20) Џинс; 22) Лине; 24) Ири; 26) Кил; 27) лопта; 30) тт; 32) Реа; 33) ре; 34) ало; 36) јер; 37) Нови; 39) гонг; 40) Горажде.

Усправно: 1) Пек; 2) рт; 3) Врдник; 4) ао; 5) ким; 6) Дон; 7) тај; 8) Белуџистан; 10) Хајделберг; 12) алас; 13) авал; 17) мир; 19) они; 21) Нил; 23) Ика; 25) „Опел"; 28) ор; 29) та; 31) глог; 33) Рене; 35) ово; 36) јод; 38) ир; 39) гж.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ИГРА БРОЈЕВА

Ове четири групе квадрата треба тако наместити да збир бројева и водоравно и усправно буде једнак а празна поља попунити бројевима од 1 до 15.

15	9	6	0
10	2	13	5
4	12	3	11
1	7	8	14

КЛОПКА

Поставите некоме следећи задатак:

Имам једну дрвену коцку тешку тачно 4 кг. Истестеришем је на 4 потпуно једнака комада. Колико ће тежити сваки део? Сви ће одговорити — 1 кг. Али одговор није тачан — јер постоји једна мала клопка! Не треба заборавити на тежину струготине која отпадне приликом тестерисања.

Рачунски задатак

Два брата имају укупно једанаест година. Први је десет година старији од другога.

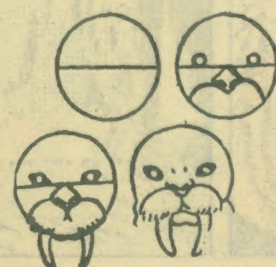
Колико година има један а колико други?

(Погрешно је рачунати да је првом десет а другом једна година јер тада би први од другога био старији само девет година а не десет. Решење је: један брат има десет и по година а други пола године).

ЗАМЕЊЕНЕ КАПЕ

У једном друштву нашли су се Индијанац, Кинез, Козак, Шкотланђанин, Мексиканац и Индус. Кад су се разилазили у претсобљу, где су оставили своје капе, био је полумрак. Тако се догодило да су на улицу изишли овакви какве их видите, с туђим капама на глави. Исправите њихову грешку и сваком од њах дајте одговарајућу капу.

За мале цртаче

Почните са кругом и нацртаћете главу фоке.

Војника, ноја и џокеја лако ће нацртати и бата и сеја

... при рашчишћавању француског града Фрежиса нађени су остаци старих камених грађевина и лучких постројења. Археолози сматрају да се пре 2.000 година на месту данашњег Фрежеса налазио римски град.

... Бурманци сматрају гуску светом птицом и због тога се она често појављује као стилизован украс на многим предметима.

... мање од двадесет отсто укупне жетве лана у свету употребљава се за производњу ланених тканина. Остали лан користи се за добијање ланеног уља.

... кад би се сви крвни судови једне особе просечног раста наставили један на други, врпцом која би се на тај начин добила могла би 2,5 пута да [illegible] опаше земљина кугла.

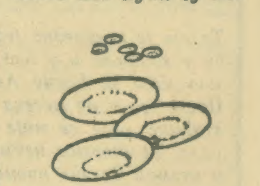

... године 1703, из Лондона су британском амбасадору у Лисабону, у Португалији, биле послане две праље и то поштом, као пакети.

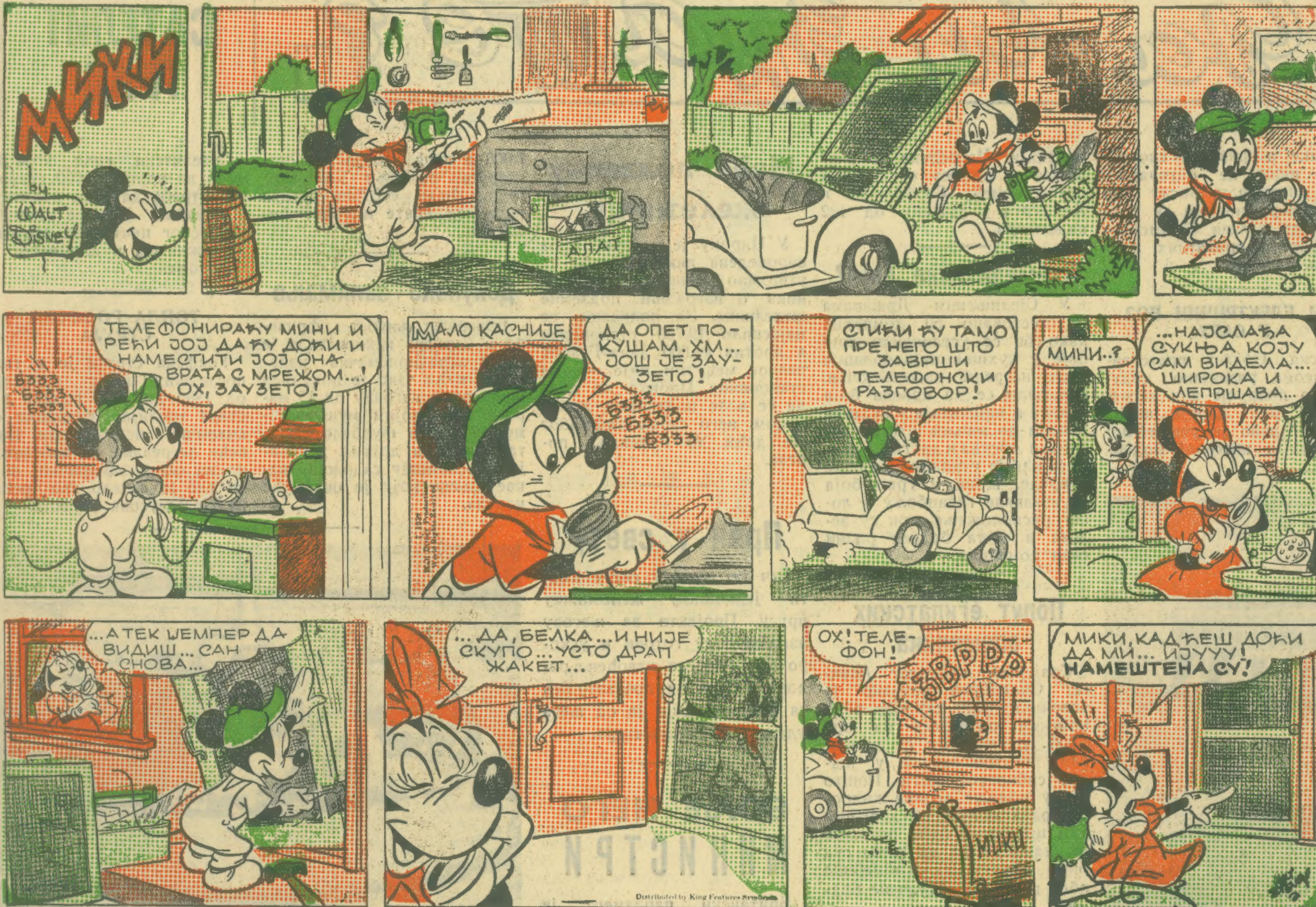

... чувена кашмирска вуна је мекан зимски доњи покривач једне врсте полудивљих коза које живе на простору од Касписког Мора до западних делова Кине.

... крвна зрнца жабе пет пута су већа од крвних зрнаца код слона.

... према последњим подацима у земљиној атмосфери, на висинама већим од 100 километара, сваке године сагори 28.600 хиљада тона космичке прашине. Само 3000 тона најмањих метеорита и прашине стиже годишње на површину наше планете.

А КАКО ОТВАРАЈУ КУТИЈУ?

Паја Патак прича Влаји, Раји и Гаји како велике рибе прождиру мале. Чуде се сва тројица, док најпосле Влаја не запита:

— А да ли велике рибе једу и сардине?

— Па наравно!

— Ех, а како отварају кутије?

НИЈЕ ЗЛАТО

— Ко ће да ми наведе један пример за пословицу: „Није злато све што сија".

У целом разреду тишина. Најпосле се зачуо Гајин глас:

— Ја знам, господине: ваше панталоне!

УЧТИВОСТ

— Влајо, ти би могао да будеш учтивији него што си. Бар учтивост ништа не стаје! — грдила је Белка Влају.

— Ко то каже! Додај само на крају депеше „са одличним поштовањем", па да видиш да ли ће те то коштати или не.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Шта је салангана?

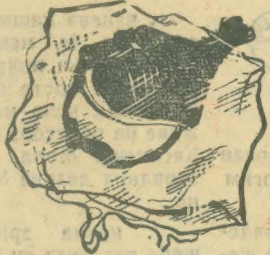
Ко је произвео први вештачки лед?

Ко је био Рудаги?

ОДГОВОР:

САЛАНГАНА (Collacalia) *спада у ред птица кричалица или викачица. Личи на дивну ласту. Салангане праве своја тањираста гнезда од густе и лепљиве пљувачке која се брзо стврдне на ваздуху. Ова гнезда добра су за јело. Салангане живе на Сундским Острвима и Молуцима.*

ПРВИ ВЕШТАЧКИ ЛЕД *произвео је Шарл Албер Абел Телије (1828—1913), француски инжењер-хемичар. Године 1868 он је направио апарат у коме је следио свињски бут и послао га Академији наука, пошто му на претходно писмено обавештење о том успеху нису одговорили. Рад комисије за експерименте са тим апаратом пратио је и славни Пастер. Године 1876*

Телије је преуредио једну лађу у хладњак и у њој отпремио месо за Јужну Америку. После три и по месеца велике врућине месо се није покварило. Телијеовим изумом као и изумом других проналазача други су се користили, а он је дуго времена живео у беди. Тек пред смрт Аргентина и Уругвај одредили су му пензију.

РУДАГИ *(око 880—954) је први велики персиски песник. Био је на гласу због својих панегирика нарочито у славу самакидског владара Насра II на чијем је двору живео.*

ПУТОВАЊЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

по ЖИЛУ ВЕРНУ

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Текући рачун број 101 707/1 82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.